

- Reportage: hoe bevalt de eerste e-TS?
- Vier vrouwen over hun ervaringen bij de brandweer
- 6 x duurzame kazerne

Themaspecial
Hoe duurzaam zijn we eigenlijk?

100% SUSTAINABLE

Omgaan met onbegrepen gedrag

Handboek voor het basisteam en het basis politieonderwijs

ISBN 9789012406550

Als hulpverlener (politie, brandweer, ambulancepersoneel) krijg je in de contacten op straat regelmatig te maken met gedrag dat afwijkt. 'Vreemd' en 'verward' gedrag. We noemen het daarom 'onbegrepen gedrag'. Dit boek helpt om dit gedrag te begrijpen zodat je effectiever kan reageren.

Immers: hoe beter je de ander begrijpt, hoe overzichtelijker de situatie wordt en hoe beter je kan kiezen voor een passende (re)actie. Dat kan stevig ingrijpen zijn, het kan een rustig gesprek zijn en alles ertussenin – afhankelijk van de situatie.

Dit boek is primair bedoeld voor studenten in opleiding tot agent en voor agenten die werken in een basisteam, maar biedt ook handvatten voor professionals uit de andere hulpdiensten.

Bauke Koekkoek (1973) is sociaalpsychiatrisch verpleegkundige met ruim 25 jaar ervaring in de acute en forensische psychiatrie. Hij werkt in de crisisdienst van de psychische zorg en als lector *Onbegrepen gedrag en Samenleving* aan de Politieacademie en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Eerder publiceerde hij boeken over sociale psychiatrie en 'verwarde personen'.

Kijk voor meer informatie op www.sdu.nl

Sdu

COVERSTORY

28 Reportage

Bij de brandweer wordt op vele fronten verduurzaamd. Maar een elektrische tankautospuit (e-TS) was er nog niet. De kazerne in Osdorp had de primeur en ging op avontuur met een pre-productiemodel. De redactie mocht een kijkje nemen.

ARTIKELEN

6 SDG-Challenge

De SDG-Challenge is een competitie tussen zestien Nederlandse universiteiten. Hierin worden studenten gekoppeld aan bedrijven en instellingen om ze te adviseren over duurzaamheidsvraagstukken. Welke aanbevelingen hebben zij voor de brandweer?

10 Masterclass: duurzaam bouwen

Een duurzaam gebouw neemt nieuwe risico's met zich mee voor de brandveiligheid. Welke zijn dat? Johan van der Graaf, onderzoeker bij het NIPV, zet zich in voor meer bewustwording rond de brandveiligheid van duurzame gebouwen.

16 Blussen met afvalwater

Eerder schonk een Leuvense brouwerij water aan landbouwers in tijden van droogte. Nu levert de fabriek ook gezuiverd afvalwater aan de brandweer en de omliggende korpsen.

Denken over duurzaamheid

- 18 In maart 2022 namen achttien brandweerofficieren uit Europa in Nederland deel aan het nieuwe Officer Development Program (ODP). Ze spraken met elkaar over diverse strategische onderwerpen. Centrale thema: duurzaamheid. Wat kan de brandweer in Europees samenwerkingsverband doen om bij te dragen aan een duurzamere wereld?

26 Interview

De brandweer is, zonder zich daar zelf altijd van bewust te zijn, al met duurzaamheid bezig, zegt 'innovatiewetenschapper' Nicole Rijkens-Klomp. Ze ziet voor elke brandweerman of -vrouw een rol weggelegd. 'Of je nu in de vuurlinie staat of een beleidsfunctie bekleedt, iedereen kan een bijdrage leveren.'

32 Ervaringen van brandweervrouwen

Een mannenbastion is de brandweer allang niet meer. Er werken steeds meer vrouwen bij de brandweer, maar de brandweer is nog steeds geen afspiegeling van de maatschappij. Hoe komt dat? Voelen vrouwen zich er voldoende thuis?

36 De kwestie

In hoeverre wordt duurzaamheid meegenomen in de afwegingen tijdens incidentbestrijding? Is het altijd noodzakelijk om veel water te gebruiken, dat bovendien vervuild raakt? Moet er vanwege milieuaspecten niet meer aandacht komen voor de optie om een object te laten uitbranden? Drie visies.

RUBRIEKEN

- 5 Van de redactie
- 12 Actueel
- 22 Brand van de maand
- 41 Colofon en agenda

Op de cover: Elektrische tankautospuit Osdorp (Foto Eelkje Colmjon)

‘De tijd dringt, ook voor de brandweerorganisatie’

We hebben maar één planeet en die hebben we te leen van onze toekomstige generaties. Een uitspraak die de kern van het begrip duurzaamheid wel raakt. We willen allen welvarend leven in het ‘hier en nu’. En we vragen ons af of de toekomstige generatie, onze kinderen, dat ook nog kunnen. We moeten dus met z’n allen een manier vinden om mensen, milieu en economie in evenwicht te brengen zodat we onze aarde niet uitputten.

Om die balans te forceren formuleerde de Verenigde Naties 17 duurzame ontwikkelingsdoelen, de SDG’s (Sustainable Development Goals) voor 2030. Deze doelen zijn de kern voor een duurzaamheidsagenda die we met alle organisaties, bedrijven en instellingen moeten maken. En de tijd dringt, ook voor onze brandweerorganisatie. In de media en de politiek is veel discussie, maar binnen de brandweer is het nog redelijk stil. En dat terwijl we toch altijd bepleiten dat we een afspiegeling van de maatschappij willen zijn, een brandweer die verankerd is in onze samenleving.

In deze illustratie de 17 doelstellingen op een rijtje:

Het is nu aan ons om deze doelstellingen te vertalen naar een ‘duurzaamheidsvisie’ voor onze brandweer. Hoe ziet onze brandweerwereld eruit na 2030? Wat gaan wij doen om onze mensen en organisatie ‘duurzaam’ te maken? Welke initiatieven nemen we om onze brandweerorganisatie voor te bereiden op een samenleving die misschien nog niet eens geboren is? De kunst is om dit stap voor stap concreet maken voor onze brandweer en voor alle schakels van de veiligheidsketen. Dus van pro-actie/preventie tot en met onze incidentbestrijding. Moeten we ons preventiewerk veranderen? Hoe brengen we de duurzaamheidsdoelstellingen in samenhang met onze incidentbestrijding? Moeten we ons inkoopbeleid wijzigen? Wat moeten we doen om onze 963 kazernes CO₂- en energieneutraal te maken? En zijn we in staat om onze organisaties voldoende divers en inclusief te maken de komende jaren? En hoe zit het met de levenslange vitaliteit van onze mensen?

Veel vragen. En het is natuurlijk niet zo dat we als brandweer niets doen aan duurzaamheid. We drinken koffie uit papieren bekertjes, we plaatsen zonnepanelen op onze daken, we rijden steeds meer elektrisch, we scheiden afval en recyclen materia-

len. Diversiteit en inclusiviteit staan hoog op onze agenda en we stimuleren en faciliteren de vitaliteit van onze mensen. Maar wat ik nog mis is een samenhangende visie gericht op ons werk en onze organisatie met passend beleid en middelen. Onze initiatieven op het gebied van duurzaamheid zijn nu nog erg versnipperd en vaak een ad hoc-initiatief van een zogenoemde *first mover*. De inspanning is belangrijker dan het resultaat en neigt soms naar *window dressing*. Oftewel, we hebben nog veel werk te doen om als brandweer een samenhangende visie te maken met de nodige resultaatverplichtingen voor 2030. Dit vergt aandacht, leiderschap en een lange adem.

Met elkaar moeten we het gesprek aangaan over dit onderwerp, draagvlak creëren en lef tonen om op een andere manier naar ons werk te kijken. Het zou mooi zijn als er daarna een proces op gang komt voor een duurzaamheidsvisie voor al onze taakvelden, warm en koud. Als publieke sector hebben we een verantwoordelijkheid om ons steentje bij te dragen tegen klimaatverandering en voor een duurzame samenleving. We leven immers niet in een luchtbel, maar resoneren met de maatschappij om ons heen.

Stephan Wevers

Voorzitter redactieraad Brand&Brandweer

De studenten krijgen uitleg in het oefencentrum.

Studenten adviseren over vergroening realistisch oefenen

Duurzaamheid is een belangrijk thema binnen de veiligheidsregio's en het NIPV. Veel aandacht gaat uit naar het verduurzamen van de bedrijfsvoering, maar kunnen ook repressieve taken 'groener' worden uitgevoerd? Drie studenten van TU Delft bogen zich in het kader van de SDG-Challenge over de duurzaamheidsaspecten die komen kijken bij realistisch oefenen.

DOOR RICHARD POST

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn door de Verenigde Naties vastgelegd om onze planeet te beschermen en een einde te maken aan extreme armoede. De SDG-Challenge is een competitie tussen zestien Nederlandse universiteiten. Hierin worden studenten gekoppeld aan bedrijven en instellingen om ze te adviseren over duurzaamheidsvraagstukken. De veiligheidsregio's Brabant-Noord, Hollands Midden, Rotterdam-Rijnmond en Utrecht legden met het NIPV een gezamenlijk vraagstuk voor aan studenten van TU Delft.

OEFENCENTRUM

Besloten werd om het realistisch oefenen onder de loep te laten nemen. Tijdens hun opleiding gaan beginnende brandweermensen gemiddeld vijf dagen naar een oefencentrum om onder realistische omstandigheden (rook en hitte) opdrachten uit te voe-

ren. Kan de CO₂-footprint van realistisch oefenen op de een of andere manier naar beneden worden gebracht? Camiel de Jongh, Sepehr Kherad (beiden Bsc Industrieel Ontwerpen, TU Delft) en Michiel Snijders (Msc Industrial Ecology, TU Delft en Leiden University) probeerden op die vraag een antwoord te geven. Zij brachten de complete keten aan handelingen in kaart: van het reizen van en naar het oefencentrum tot aan het oefenen zelf en het schoonmaken van de brandweeruitrusting na afloop.

Na een uitgebreide kennismaking vond een zogenaamde sprintdag plaats. 'Daar hebben we onze eerste ideeën gepitcht en was er ruimte om te brainstormen en aanvullende vragen te stellen', vertelt Michiel Snijders. 'Een aantal van onze ideeën konden we schrappen. Die waren te duur of daar was de brandweer zelf al mee bezig. We moesten er verder rekening mee houden dat een oefencentrum een externe partij is, waarbij de brandweer niet

enorm veel grip heeft op mogelijke veranderingen. Die kaders waren op zich wel prettig, want doordat het zo concreet werd kregen wij het gevoel dat we echt betrokken waren bij de oplossing van een probleem.'

NEVEL EN HEAT RECOVERY

In de eindrapportage namen de studenten diverse aanbevelingen op, waarvan er twee uitspringen. De eerste heeft betrekking op het afblussen na een realistische oefening. Eerste advies is dit te doen met nevel. Nevel hecht zich aan de vervuulende, rondzwevende stofdeeltjes die daardoor zo zwaar worden dat ze op de grond terecht komen in plaats van in de atmosfeer en zo kunnen worden opgeruimd. Daarnaast denken de studenten dat er winst valt te behalen bij het reinigen van de bluspakken. Met een Heat Recovery System wordt het reeds verwarmde water van een eerdere wasbeurt gebruikt om het koude water voor een volgende wasbeurt te verwarmen. Door dit warmtebehoud is de helft minder energie nodig. Dit is een duurzame oplossing die in

'WE WAREN VERRAST OVER DE MATE WAARIN DE BRANDWEER AL MET DUURZAAMHEIDSVRAAGSTUKKEN BEZIG IS'

zijn algemeenheid geldt voor het reinigen van bluspakken; niet alleen na realistisch oefenen maar ook na een inzet. 'Ook een veganistisch menu kan bijdragen aan het verlagen van de ecologische footprint', geeft Snijders als ander voorbeeld. 'Grappig genoeg bleken er in veel oefencentra al veganistische producten te worden aangeboden. In zijn algemeenheid waren we best verrast over de mate waarin de brandweer al met duurzaamheidsvraagstukken bezig is. Dat was voor ons heel prettig werken. De lijnen waren kort en we werden enthousiast begeleid. Om een beter beeld te krijgen, hebben we zelfs nog een brandweerpak aangehad en een fitheidstest gedaan. Dat was trouwens wel zwaar. De SDG-Challenge sluit mooi aan op mijn

Presentatie van het onderzoek tijdens de 'finale'.

studie, want ik wil als adviseur bedrijven bijstaan in hun duurzaamheidsopgave. Het was goed om uit mijn studiebubble te stappen en te ontdekken dat een bedrijfstak waarvan ik het niet direct verwachtte, toch al met duurzaamheid bezig is.'

AAN DE SLAG

De bij de SDG-Challenge betrokken veiligheidsregio's willen serieus aan de slag met de bevindingen van de studenten. 'Na afloop van de challenge helpt een externe partij ons met de implementatie van de voorgestelde maatregelen', legt Jeannette Kruijthof, senior beleidsmedewerker bij de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond uit. 'De resultaten gaan we delen met alle andere veiligheidsregio's en een aantal oefencentra. Onlangs informeerde al een veiligheidsregio naar de uitkomsten van de challenge. Deze regio gaat het realistisch oefenen opnieuw aanbesteden en wil de resultaten van de SDG-Challenge daarin meenemen. Onze deelname voorziet dus echt in een behoefte.'

Jeannette Kruijthof

NOG MEER OP DE AGENDA

Medewerkers van veiligheidsregio's Brabant-Noord, Hollands Midden, Rotterdam-Rijnmond en het NIPV – die allemaal binnen hun eigen organisatie aan verduurzaming werken – vormen sinds een jaar de Kerngroep Duurzaamheid, die de SDG-Challenge heeft begeleid. 'Door de krachten te bundelen hopen we de duurzaamheidsvraagstukken binnen veiligheidsregio's landelijk te agenderen en op die manier naar een strategisch hoger niveau te tillen', aldus Jeannette Kruijthof. 'Collega's die binnen hun veiligheidsregio met duurzaamheid bezig zijn, ervaren vaak een gebrek aan capaciteit, prioriteit en/of draagvlak en hebben behoefte aan het delen van kennis en het opbouwen van een netwerk. Met de kerngroep willen we thema's oppakken die landelijk spelen en in deze behoefte voorzien. De SDG-Challenge was een mooie gelegenheid om samen te werken en kennis te delen over verduurzaming van realistisch oefenen. Iets dat betrekking heeft op het primaire proces waarbinnen duurzaamheidsoplossingen niet voor het oprapen liggen.' ■

Wie vragen heeft over de Kerngroep Duurzaamheid of de SDG-Challenge kan terecht bij Jeannette Kruijthof: Jeannette.Kruijthof@vr-rr.nl.

Hoe duurzaam zijn ze in Amsterdam-Amstelland?

In de veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland hebben ze de 'woeste' doelstelling om in 2030 emissieloos te zijn. Bram Tromp, coördinator Bureau Vastgoed en projectleider nieuwbouw: 'Dat de gemeente Amsterdam serieuze duurzaamheidsdoelstellingen heeft, is een steun in de rug.'

DOOR ROBIN OUWERKERK

Tromp: 'Onze hoge duurzaamheidsdoelstellingen zijn een wens van het managementteam. Bij de nieuwbouw van het Veiligheidscentrum hebben wij gekeken hoe we – met de duurzaamheidsdoelstellingen in gedachten – moeten verwarmen en koelen. Het Veiligheidscentrum huisvest de uitrukdiensten van de Gemeenschappelijke Brandweer Amsterdam, kantoren, een logistiek centrum en de voertuigenwerkplaats van de veiligheidsregio. In 2018 zijn we begonnen met tekenen, in 2021 is het pand in gebruik genomen.'

Warmte-koudeopslag

'Sowieso was een gasaansluiting uit den boze. We hebben gekeken of we gebruik konden maken van de warmte van de naastgelegen energiecentrale Amsterdam. Dat bleek te duur. Daarom hebben we een warmte-koudeopslag gecreëerd op eigen terrein. 's Zomers stop je warm water onder de grond, 's winters gebruik je dat. En dan stop je er koud water in om 's zomers mee te koelen. Met vloerverwarming en -koeling blijft het hele gebouw zo het hele jaar op een goede basistemperatuur. Ook hebben we geïnvesteerd in isolatie. Dak, gevel en overheaddeuren hebben de hoogste isolatiewaarde. Daarnaast hebben we 684 zonnepanelen en een sedumdak op het hoogste dak en rondom het dakterras. Al met al hebben we een zeer lage energierekening.'

Opslag regenwater

'De gehele kavel is verhard. Dan moet je wettelijk iets met regenwater. Op een groot gedeelte van het betonnen dak ligt sedum. Op de lagere delen kunnen we zes centimeter regenwater kwijt. Uiteindelijk loopt dat regenwater naar een ondergrondse watertank. Het wordt gebruikt om pompen in wagens te testen. Als de put te vol is gaat het naar een systeem van infiltratiekragen en dan pas stroomt het naar het gemeentelijk riool.'

Bijenkasten

'In alle kantoormuurtjes hebben we verschillende planten. In veel ruimten hangt aan de muur een schilderij met mos. Het mos-sedum van het groendak halen we op deze manier naar binnen. Bovenop het groene dak hebben we inmiddels bijenkasten staan. Na overleg zorgt het Havenbedrijf nu voor begroeiing in bermen die een positief effect moeten hebben op de bijenpopulatie. Waar ik trots op ben is dat we een pand hebben neergezet waar gebruikers prettig werken in een rustige werkomgeving. Ook van

andere locaties komen mensen hier graag zitten. Een goede werkomgeving creëren is ook een vorm van duurzaamheid, namelijk duurzaam met personeel omgaan.'

'AL MET AL HEBBEN WE EEN ZEER LAGE ENERGIEREKENING'

Marktkennis gebruiken

'Dit type pand met soortgelijk gebruik, was er nog niet. We hebben samengewerkt met adviseurs en architecten, maar hebben ook installateurs en aannemers zo vroeg mogelijk in het proces betrokken. Daar zit zoveel marktkennis. Hoewel de investeringskosten in eerste instantie wat hoger zijn, pakt het bedrijfsmatig goed uit. De ervaring van de bouw van dit pand gebruiken we bij de renovatie van andere panden. Er zijn diverse locaties waar we na renovatie geen gasaansluiting meer hebben. Maar je kunt niet alles overnemen. Bestaande panden hebben hun eigen mogelijkheden en beperkingen.' ■

‘Nieuwe materialen en bouwwijzen geven andere risico’s’

Een ecowoning in Kampen brandde in 2018 volledig uit. In de muren was veel stro verwerkt.

Foto Stefan Verkerk

Duurzaam bouwen zit in de lift. Maar een duurzaam gebouw neemt ook andere, nieuwe risico's met zich mee voor de brandveiligheid. Welke zijn dat? Johan van der Graaf, onderzoeker bij het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) zet zich in voor meer bewustwording rondom de brandveiligheid van duurzame gebouwen.

DOOR ANJE ROMEIN

Bij alle innovaties op het gebied van duurzaam bouwen wordt een belangrijk element soms vergeten: de brandveiligheid. Het ziet er fris en groen uit, zo'n gevel met beplanting, maar hoe voorkom je in tijden van droogte een uitslaande brand? En als je een woning isoleert met stro, hoe kun je er dan voor zorgen dat een brand zich niet uitbreidt tot deze brandbare isolatielaag? Kritische vragen waar bouwers, architecten en projectontwikkelaars lang niet altijd over nadenken.

'EEN BRAND IN EEN DUURZAME WONING GEDRAAGT ZICH ANDERS DAN IN EEN TRADITIONEEL HUIS VAN BETON EN STEEN'

Preventie

Tijd voor meer bewustwording, vindt Johan van der Graaf. Hij is bouwkundige en gespecialiseerd in bouw- en regelgeving. 'Het is hard nodig dat betrokken partijen beter stilstaan bij de brandveiligheid van duurzame nieuwbouw. Liefst in een zo vroeg mogelijk stadium, zodat je bij het ontwerp al rekening kunt houden met risico's en preventieve maatregelen kunt nemen.

Foto Shutterstock

Op de Trudo Toren in Eindhoven werden meer dan honderd bomen en ruim vijfduizend struiken en planten geplant.

Kiezen voor een sprinklerinstallatie in een houten appartementencomplex bijvoorbeeld, kan een hoop ellende voorkomen. Ook incidentbestrijders moeten zich verdiepen in deze materie. Een brand in een duurzame woning kan zich door de nieuwe bouw-

Foto Shutterstock

Eco woningen met een oppervlak van 39 vierkante meter in Nijkerk.

wijzen en materialen anders gedragen dan in een traditioneel huis van beton en steen.'

Kinderziektes

Wat het lastig maakt is dat er nog veel onbekend is. Innovatie betekent namelijk ook 'last van kinderziektes'. Testen van duurzaam bouw materiaal op brandveiligheidsprestaties vindt lang niet altijd plaats in de juiste context. Dan is bijvoorbeeld de brandwerendheid van een binnendeurkozijn wel getest, maar alleen in combinatie met steen, en niet met hout. 'Doordat de ontwikkelingen zo snel gaan kennen we de eigenschappen van veel materialen nog niet goed. We dringen er wel bij leveranciers op aan om nieuwe constructies en materialen te testen, brandproe-

ven te doen en brandwerendheid te bepalen. Het zou mooi zijn als we deze informatie openbaar kunnen delen in een database.'

Goede oplossingen

Daar komt nog bij dat wet- en regelgeving achterlopen op innovaties. Een duurzaam gebouw kan daardoor voldoen aan de minimale eisen van het Bouwbesluit, maar toch risico's hebben. 'Omdat er onvoldoende rekening is gehouden met de nieuwe materialen en bouw wijzen.' Is dit alles alarmerend? 'Dat hoeft zeker niet, zolang de brandveiligheidsrisico's vooraf goed in beeld worden gebracht en voldoende worden gereduceerd. En in de meeste gevallen zijn er goede oplossingen te bedenken. Maar daar moet je dan wel goed over nadenken', zegt Johan van der Graaf.

1. Brand in hout: sneller en heter

Bouwen met hout kan brandveilig, mits er rekening wordt gehouden met een aantal aspecten. Het hout moet dik genoeg zijn bijvoorbeeld en ook de keuze voor de juiste lijmlaag is belangrijk. 'Brand in een houten gebouw verspreidt zich wel sneller en wordt heter. Dat heeft consequenties voor de incidentbestrijding. Het is vooral belangrijk dat je weet waar de brandhaard zich bevindt. Als de brand zich te snel uitbreidt, raak je de brand kwijt en wordt deze onbeheersbaar.' Vanwege het brandvermogen heeft de brandweer al snel onvoldoende verkoelend vermogen. 'De kans dat je gebouw verloren gaat is daarmee groter, evenals de impact op de omgeving. Realiseer je dat je een ruimer gebied moet afzetten of dat er waterkanonnen nodig zijn. Voor projectontwikkelaars en ontwerpers is het advies: investeer bij houtbouw in een automatisch blussysteem.'

2. Isoleren met stro: moeilijk te bestrijden

Als isolatiemateriaal in spouwmuren wordt soms stro gebruikt, maar ook oude spijkerbroeken of hennep. Bij de juiste toepassing kan dit op een brandveilige manier. Het stro is dan geperst in balen en daaromheen zit een gesloten brandwerende afwerking. Aan de binnenzijde is het afgewerkt met onbrandbaar leem en aan de buitenkant met kalk. Als de strobalen toch vlam vatten is de brand moeilijk te bestrijden. Johan van der Graaf: 'Dat hebben we gezien bij een vrijstaande ecowoning in Kampen in februari 2018. Door onbekende oorzaak ontstond er toch brand in de spouwmuren. De brandweer kon geen bluswater bij het brandende stro krijgen. Hierdoor kon de brand zich heel langzaam en geleidelijk over het hele huis verspreiden. Er zat niets anders op dan de woning met een kraan uit elkaar te halen, zodat de brandende stro zuurstof kreeg en kon uitbranden.'

3. Energiezuinig gebouw: gesmoorde brand

Ook energiezuinig bouwen is een vorm van duurzaam bouwen. Die goede isolatie brengt weer andere risico's met zich mee. De luchtdichte ruimtes die zo ontstaan raken eerder ondergeventileerd: er kan minder zuurstof van buiten naar binnen. Door zuurstofgebrek kan er een gesmoorde brand ontstaan met veel rook en een grotere kans op koolmonoxide-ontwikkeling of andere brandbare gassen. 'De rook verspreidt zich snel verder. De druk in huis kan gedurende korte tijd zo groot worden dat de bewoner de voordeur van zijn appartement niet meer kan openen.'

4. Vergroening: natuurbrand in de stad

Groene daken, een verticaal bos, planten aan de gevel: de stad begint steeds meer te vergroenen. Goed voor de leefbaarheid en de opname van CO2, maar ook deze duurzame trend brengt risico's met zich mee voor de brandveiligheid. In tijden van droogte en hitte kan groen net als in de natuur snel vlam vatten. Met als risico dat de brand zich dan snel van de ene naar de andere verdieping kan verspreiden. Voor bewoners hoeft dit niet gevaarlijker te zijn – er blijven altijd vluchtroutes – maar een groen gebouw blijft langer branden en de omgeving heeft er langer last van. 'In combinatie met wind moet je bovendien rekening houden met vlieg vuur en rondvliegende brandende takken. Zover hoeft het niet te komen als er tijdig wordt nagedacht over het juiste materiaal en het latere onderhoud.' Tips voor aanleg en onderhoud: kies planten die minder brandbaar zijn en zet ze in plantenbakken van onbrandbaar materiaal. 'Zorg verder dat de beplanting altijd vochtig is, verwijder dode takken op tijd en ook hier: investeer in een sprinklerinstallatie om te voorkomen dat de planten mee gaan branden bij een brand in het gebouw.'

5. Prefab: andere detaillering

Een andere duurzame trend is de voorfabricage. Steeds vaker worden woningonderdelen vooraf in een fabriek gemaakt en op de bouwplaats in elkaar gezet. De onderdelen worden zo gemonteerd dat ze later weer makkelijk uit elkaar kunnen worden gehaald voor hergebruik. 'Deze gebouwen zitten anders in elkaar dan traditionele bouwwerken van beton of steen. De aansluiting tussen de wanden en het dak is bijvoorbeeld anders en dat heeft weer gevolgen voor de detaillering van de brandwerende scheidingen. Ook dit is voor incidentbestrijding belangrijk om te weten.'

Bonustips

- Blijf de ontwikkelingen volgen;
- Vertaal innovaties naar je eigen praktijk;
- Praat als brandweerkorps bij een nieuw initiatief in de regio mee zodat je kunt sturen;
- Denk al tijdens de voorfase van een ontwerp slim mee over preventieve investeringen;
- Ken de innovaties in jouw regio en de risico's die deze met zich meebrengen.

‘Snel nieuw veiligheidsbeleid nodig vanwege energietransitie’

De gevolgen van de energietransitie voor de omgevingsveiligheid zijn nog grotendeels onbekend. Het lectoraat Energie- en transportveiligheid van het NIPV onderzocht welke ontwikkelingen er tot 2030 aankomen en hoe die van invloed zijn op de veiligheid van mensen die in de buurt wonen en werken.

Door klimaatveranderingen moet de maatschappij overschakelen van fossiele energiebronnen op alternatieve, duurzame energiebronnen. De oorlog in Oekraïne heeft deze energietransitie in een stroomversnelling gebracht: Nederland wil eind 2022 van Russisch gas af zijn. Extra windvelden aan in zee, import van grote hoeveelheden vloeibaar aardgas en investeringen in waterstofinfrastructuur zijn het gevolg. Allemaal initiatieven die per definitie óók effect hebben op de veiligheid van de omgeving.

GEBOWDE OMGEVING

Belangrijke ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld elektrificatie en de overgang van aardgas naar waterstof. De gevolgen van deze ontwikkelingen voor de omgevingsveiligheid zijn nog grotendeels onbekend. In dit onderzoek is gekeken naar productie, transport, opslag en gebruik van energie in de gebouwde omgeving, de industrie en de mobiliteitssector. Het onderzoek laat zien dat de ontwikkelingen in de energietransitie gevolgen zullen hebben voor de omgevingsveiligheid, met name in de gebouwde omgeving. Dit vereist een nieuwe kijk op veiligheidsrisicobeleid en de manier waarop met veiligheidsrisico's moet worden omgegaan.

Gevaarlijke stoffen vormen een belangrijk aspect van de energietransitie. Waterstof, LNG, ammoniak, methanol, CNG en ook de energieopslag in batterijen

gaan gepaard met vraagstukken die ook voor andere gevaarlijke stoffen gelden. Maar in dit geval moeten de veiligheidskaders nog worden opgesteld, constateert het NIPV. Denk bijvoorbeeld aan de stofcategorisering met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen of de verpakkingseisen van energieopslag.

REGELGEVING

De Nederlandse samenleving ‘elektrificeert’ de komende jaren steeds verder. Dat betekent niet alleen meer productie, maar ook meer opslag en transport. Afhankelijk van de toepassing werkt dit door op omgevingsveiligheid, voorspelt het NIPV. Ook waterstof zal de komende jaren een steeds grotere rol gaan spelen, met name in de industrie. Ook dit brengt risico's met zich mee. In de gebouwde omgeving zullen opslag en gebruik van waterstof vooral nog op experimentele schaal plaatsvinden.

Omdat energie niet meer centraal wordt geproduceerd, opgeslagen en gebruikt, zullen nieuwe veiligheidsrisico's ontstaan. Denk aan batterijsystemen (onder andere EOS en *powerwalls*), waterstofsysteem (onder andere *elektrolyzers* en waterstofleidingen). De wet- en regelgeving loopt echter achter op de technologische ontwikkelingen en is zeker voor lokale, kleinschalige initiatieven nog niet voldoende. Ook vragen de onderzoekers nog aandacht voor kleinschalige initiatieven in de gebouwde omgeving. Deze kunnen een grote belasting vormen voor omwonenden en voor de hulpdiensten. Het is dus van belang dat het beleid voor omgevingsveiligheid ook rekening houdt met kleinere incidenten die vaker voor kunnen komen.

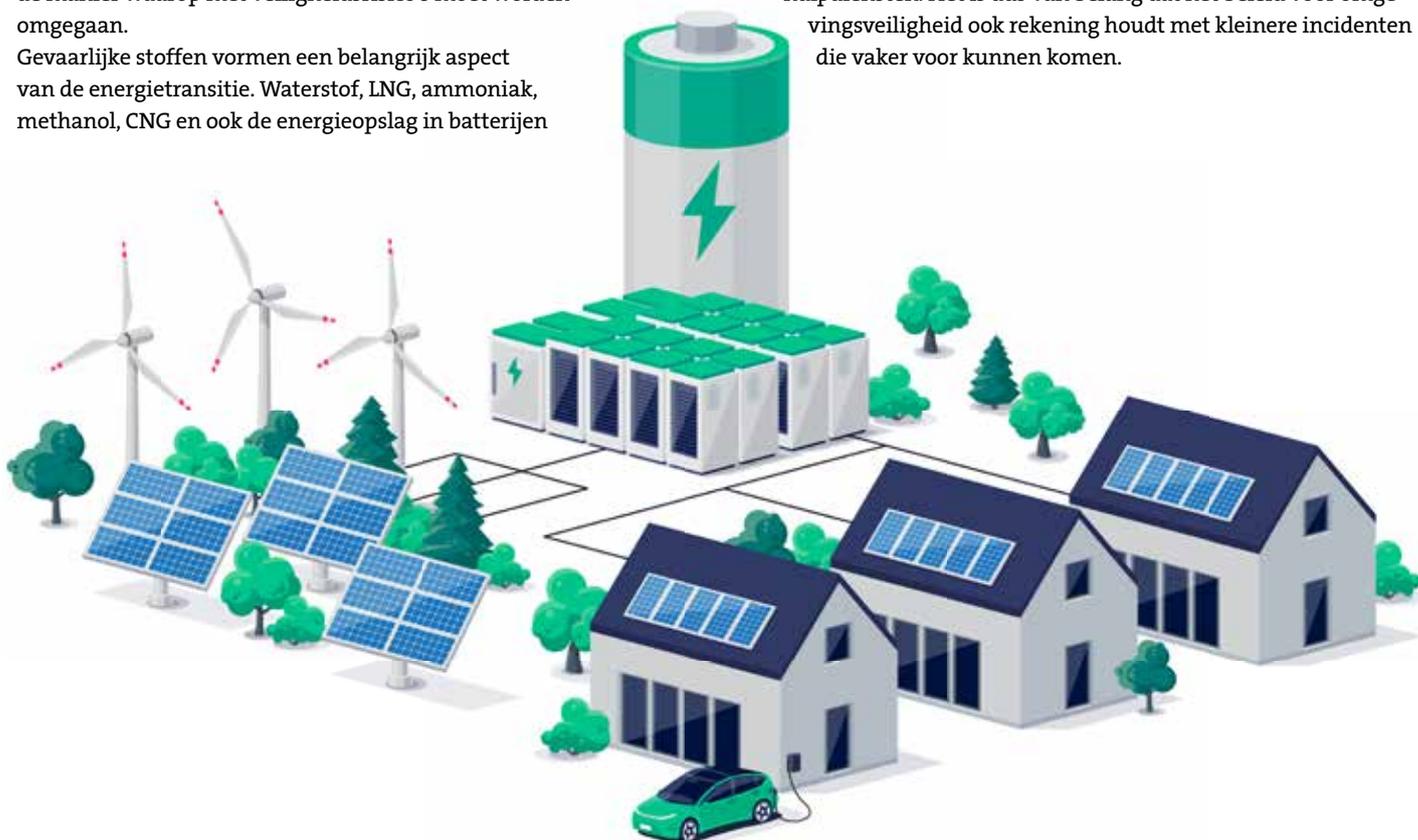

Foto Shutterstock

Het getal

36 procent

Ruim een derde van de veiligheidsregio's heeft zowel een kort- als een langetermijnstrategie voor duurzaamheid. Het is één van de opvallende resultaten uit een enquête van de kerngroep duurzaamheid van drie veiligheidsregio's en het NIPV. Zij hielden deze in het najaar van 2021 in opdracht van de Vakraad Bedrijfsvoering.

Het overgrote deel (90%) van de veiligheidsregio's is bezig met duurzaamheid blijkt verder uit de enquête. Daarbij ligt de focus vooral op klimaat (CO₂-uitstoot) en milieu. Voorbeelden van kortetermijnplannen zijn onder meer het aanbrengen van ledverlichting en het gescheiden inzamelen van afval. Bij een langetermijnstrategie gaat het om beslissingen die ook impact hebben in de verdere toekomst. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de inzet van (meer) elektrische voertuigen of verduurzaming van de vastgoedportefeuille.

Juiste aanpak

De kerngroep Duurzaamheid is een initiatief van drie veiligheidsregio's en NIPV. Rosemarijn Loggers (Brabant-Noord), Mijke Rietbroek (Hollands Midden) en Jeannette Kruijthof (Rotterdam-Rijnmond) waren vanuit hun veiligheidsregio al langer bezig met duurzaamheid. Op een netwerkdag duurzaamheid van NIPV merkten ze dat er behoefte is aan kennis delen. Kruijthof: 'Wij merken dat alle veiligheidsregio's worstelen met de juiste aanpak. Iedereen is zelf het wiel aan het uitvinden. Dat is natuurlijk zonde.' Het drietal kreeg ondersteuning bij de kerngroep van Leonie Brouwer van het NIPV.

Regeling

Inmiddels zijn er drie netwerksessies geweest, een vierde live bijeenkomst staat op de planning voor dit najaar. Ook de Vakraad Bedrijfsvoering is betrokken. Dit voorjaar gaf de kerngroep hier een workshop over duurzaamheid. Actuele thema's zijn onder

Foto: Ielke Colmijn

Duurzaamheid behelst méér dan vastgoed en elektrische voertuigen, vindt de kerngroep.

meer duurzaam vastgoed en de verduurzaming van het wagenpark. Met name deze laatste is urgent nu sinds augustus 2021 de Regeling bevordering schone wegvoertuigen geldt. Die verplicht overheden om 38,5 procent van hun wagenpark schoon aan te besteden. Onder de regeling vallen voertuigen waar een duurzaam alternatief voor beschikbaar is.

Vertretpunt

Toch wil Kruijthof benadrukken dat duurzaamheid méér is dan alleen bedrijfsvoering. Door ook de spoedeisende hulpverlening te verduurzamen kunnen we meer impact maken, al is dat (nu nog) lastige materie omdat het gaat over sectorspecifieke oplossingen waar geen landelijke richtlijnen voor zijn. De kerngroep zou graag zien dat de raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV) een landelijke ambitie formuleert voor alle veiligheidsregio's en duurzaamheid opneemt in hun strategische plannen. Er is volgens de kerngroep behoefte aan een 'gezamenlijk vertretpunt' waarmee de regio's aan de slag kunnen. Een reactie op dit standpunt wordt in september verwacht.

Nog geen run op rookmelders

Vanaf 1 juli is het wettelijk verplicht dat er op elke verdieping in huis een rookmelder hangt. Maar het loopt nog niet storm, blijkt uit cijfers van verzekeraar Interpolis. Eind mei had nog maar 17% van de huishoudens een rookmelder, blijkt uit een enquête.

Met de slogan 'Check - Koop - Plak' roept Brandweer Nederland bewoners op om minimaal één werkende rookmelder op te hangen op elke verdieping in huis. Op de website www.rookmelders.nl kunnen bewoners checken hoeveel brandmelders voor hun huis nodig zijn. De melders kosten ongeveer € 16 en gaan tien jaar mee zonder dat de batterijen vervangen moeten worden. Toch zijn de kosten niet de reden dat bewoners de rookmelders niet plaatsen. De meest genoemde reden is dat bewoners het simpelweg zijn vergeten. Opvallend is dat mensen met de meeste zorgen over brandveiligheid het minst vaak een brandmelder aanschaffen. Het niet plaatsen van rookmelders heeft vooralsnog geen invloed op de dekking van brandverzekeringen, melden verzekeraars.

Lab voor batterijveiligheid op Twente Safety Campus

De Twente Safety Campus en onafhankelijke energie-expert Det Norske Veritas gaan samenwerken op het gebied van batterijveiligheid in een Battery Safety Lab. Daar worden batterijen en complete energieopslagsystemen getest op (brand)veiligheid. Het speciale lab wordt gebouwd op het terrein van de Twente Safety Campus.

De opslag van energie zal de komende jaren steeds meer een rol gaan spelen in de transitie naar schonere en groenere energiesystemen. Daarom is het van belang dat batterijen en andere energieopslagsystemen veilig werken. Wereldwijd neemt het aantal incidenten bij deze opslagsystemen toe, ook in Nederland. Zoals bijvoorbeeld de brand bij e-bikefabriek Stella. In het Battery Safety Lab worden batterijen en batterijopslagsystemen getest op (brand)veiligheid. De activiteiten moeten leiden tot het verbeteren van veiligheid in energieopslagsystemen waarmee we de energietransitie bevorderen.

Falen

Batterijen worden steeds meer toegepast in consumentenelektronica, voertuigen en buurtbatterijen. Dat moet veilig gebeuren. Bovendien moeten hulpverleners veilig kunnen handelen bij incidenten waar batterijen bij betrokken zijn. Omdat er nog onvoldoende standaarden zijn en algemene kennis over

brandveiligheid van batterijen nog beperkt is, is een testfaciliteit essentieel om onderzoek te doen.

Veilige batterijsystemen zijn essentieel voor een succesvolle overgang naar een schonere, koolstofarme energievoorziening en voor het halen van wereldwijde emissiedoelstellingen. Het Battery Safety Lab wordt een speciale testfaciliteit waar de veiligheid van batterijen en energieopslagsystemen en hun toepassing in de maritieme, netgekoppelde en automotieve sector worden getest. Naast validatie en certificering van batterijsystemen die op de markt komen, worden ook brandpropagatie-testen uitgevoerd. Daarbij verzamelen de onderzoekers informatie hoe en waarom batterijsystemen falen en ontbranden. Bijvoorbeeld wanneer batterijen moedwillig in brand worden gezet of van grote hoogte vallen.

De testervaringen- en resultaten zullen bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe normen om de veiligheid van batterijopslagsystemen te verbeteren. Tegelijkertijd helpt het de hulpdiensten om nieuwe, verbeterde protocollen te ontwikkelen voor het omgaan met branden en andere incidenten als gevolg van defecten aan batterijsystemen. Naar verwachting opent het lab later dit jaar.

Bron: Twente Safety Campus

Definitief ontwerp bluskleding

In de vorige editie berichtte Ronald Heus over het ontwikkelproces van een nieuwe huisstijl voor de uitrukkleding (10 vragen over de nieuwe bluskleding, *red*). Op dat moment was nog geen beeldmateriaal beschikbaar van de definitieve bluskleding die de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio heeft goedgekeurd. De illustratie bij het artikel was dus een tussenontwerp. Inmiddels is de definitieve versie gefotografeerd, met de horizontale reflectiestrepen die in lijn zijn met de EU-richtlijnen.

Foto NIPV

Brandweer doet weer mee aan Pride Amsterdam

De organisatie voor Pride Amsterdam – dat plaatsvindt van 30 juli tot en met 7 augustus – is in volle gang. Ook het hoogtepunt van het festival, de Canal Parade, keert na twee jaar afwezigheid terug op zaterdag 6 augustus. De wereldberoemde botenparade viert dit jaar de 25e editie, met als thema 'My gender, my pride'.

Niet alleen de botenparade viert dit jaar een jubileum, ook Brandweer Nederland doet dit. Het is namelijk de vijfde keer dat een brandweerboot meevaart. Afgelopen jaren stond 'mogen houden van wie je wilt' centraal tijdens de Pride-week. Dit jaar gaat de organisatie een stap verder en draait het om 'mogen zijn hoe je je voelt'.

De inschrijfperiode voor brandweerlieden en ondersteunend personeel sloot op 27 juni, maar de boot aanmoedigen kan uiteraard nog wel.

Bron: Brandweer Nederland

Foto Shutterstock

Het thema van Canal Pride is dit jaar: 'My gender, my pride'.

BRANDWEERMAN BERT GAAT OOK VOLLEDIG GROEN

VANAF 2025 BLUS IK ALLEEN NOG MAAR ACCUBRANDEN!

Lintjes voor hulp aan 'minder bedeelde' brandweerkorpsen

Thorsten Hackl, Clemens Kamp en Alfred Hamers, oprichters van de stichting Brandweer zonder Grenzen, kregen onlangs het gouden Kruis van Verdienste. Een staatsonderscheiding voor mensen die zich op bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor de brandweer. Jolanda Trijselaar, Regionaal Commandant Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, reikte de onderscheiding uit. De drie zetten zich langdurig en vrijwillig in voor minder bedeelde brandweerkorpsen in het buitenland, zoals Bosnië, Paraguay en Sri Lanka.

De stichting ondersteunt lokale brandweerorganisaties in landen waar de brandweer hulp goed kan gebruiken. Dit gebeurt door het doneren van brandweermaterieel, het verzorgen van opleidingen en trainingen en het geven van adviezen over brandweezorg. De drie gelauwerde brandweermannen besloten eerder dit jaar het stokje over te dragen aan nieuwe collega's. De uitreiking van het Kruis van Verdienste is bedoeld als een bekroning op hun werk.

Bron: Brandweer Nederland

Blussen met afvalwater van Stella Artois

Win-win-situatie voor brandweer Leuven

Bart Gijzen, kapitein van de Hulpverleningszone Oost van de brandweerpost van Leuven.

Foto: Hulpverleningszone Oost (Leuven)

De Leuvense brouwerij AB InBev levert gezuiverd afvalwater aan de brandweer van Leuven en omliggende korpsen. Eerder schonk de fabriek bij droogte al water aan landbouwers en de groendienst. Bart Gijzen, kapitein van de brandweerpost van Leuven: ‘Met 600 kubieke meter per uur kunnen de meeste branden geblust worden.’

DOOR MATTHIAS VANHEERENTALS

HOE WERKT HET PROJECT?

‘Het gezuiverd afvalwater is afkomstig van de productie van de brouwerij en wordt via natuurlijke zuivering of de zuiveringsinstallaties van het drinkwaterbedrijf gefilterd. Het water is geuren kleurloos. De brouwerij heeft recent een speciale aansluiting gekregen bij de installaties van de brouwerij. Bij brand, het reinigen van het wegdek of ons materiaal in de kazerne kunnen we nu gebruik maken van gezuiverd afvalwater van de brouwerij van Stella Artois in Leuven.’

HOEVEEL WATER KUNNEN JULLIE AFNEMEN? VOLDOENDE OM EEN BRAND TE BLUSSEN?

‘We kunnen van de brouwerij 600 kubieke meter per uur afnemen. Met een dergelijke capaciteit kunnen de meeste branden geblust worden. Voor een standaard brand gaan voor de watervoorziening een autopomp en een tankwagen mee. De autopomp heeft tweeduizend liter aan boord. Dit geeft voldoende tijd om de bluswerkzaamheden te starten en een verbinding te maken tussen de autopomp en de tankwagen. Deze tankwagens heeft tussen de achtduizend en twaalfduizend liter aan boord en dient als buffer tussen het leidingnet en de autopomp.

Voor een normale ontwikkelde brand is veel en snel water nodig. Hiervoor is deze manier van waterwinning dus niet afdoende. Het kan wel gebruikt worden bij langdurige interventies waarbij met tankwagens gependeld moet worden of waar de afstand tot de installaties minder dan één kilometer is, zodat een slang kan gelegd worden.’

‘WAAR ALTERNATIEVEN ZIJN VOOR DRINKBAAR WATER, BENUTTEN WE DIE ZEKER’

WAT IS ER DUURZAAM AAN DIT INITIATIEF?

‘Drinkbaar water is een kostbaar goed en daar zijn we ons als maatschappij niet altijd even goed van bewust. Waar we dus alternatieven vinden voor drinkbaar water, zullen we die zeker benutten. Dit project heeft een voorbeeldfunctie voor de toekomst. De besparing op kostbaar drinkwater zal alleen maar belangrijker worden in de toekomst. Het hergebruik van brouwerijwater is niet alleen beter voor de natuur, het is ook een besparing voor de stad. De brouwerij draagt op haar beurt een steentje bij, omdat water een cruciaal onderdeel is van bier.’

Foto Hulpverleningszone Oost (Leuven)

‘Elk brouwproces verbruikt een aanzienlijke hoeveelheid water die brandweerkorpsen kunnen hergebruiken.’

HOE IS HET PROJECT ONTSTAAN?

‘We hoorden dat de groendienst van Leuven regelmatig water bij de brouwerij kwam halen. De brouwerij gaf dus al water voor de planten in de stad tijdens hete zomermaanden en bevoorradde ook omliggende landbouwers in tijden van droogte. Zo heeft de fabriek het laatste jaar drinkwater geschonken aan de getroffen gebieden in Wallonië en Oekraïne. We hebben vervolgens met de brouwerij om de tafel gezeten en van het één kwam het ander. We zijn trots dat we als brandweer een positieve impact hebben op onze maatschappij.’

ZOUDEN ANDERE BIERBROUWERIJEN DIT OOK KUNNEN DOEN?

‘Jazeker. Elk brouwproces verbruikt een aanzienlijke hoeveelheid water. Nederlandse brandweerkorpsen en brouwerijen die dat ook willen, moeten daar gewoon samen werk van maken. Spreek met elkaar. Bezoek eens een brouwerij. Als het bij ons in België kan, kan het bij jullie in Nederland ook. Wij hopen in ieder geval in de toekomst met nog meer brouwerijen te gaan samenwerken.’ ■

Oproep

Voor een artikel in een van onze najaarsedities zoeken we brandweerkorpsen die ook bezig zijn met besparing van kostbaar drinkwater. Mail naar Brand&Brandweer@sdu.nl

Resultaten Officer Development Program

Een toekomstbestendige brandweer, meer Europese samenwerking

Het Officer Development Program is een initiatief van de Federation of European fire officers (FEU), georganiseerd door het NIPV en bedoeld om in een Europees kader leiderschap van officieren te ontwikkelen. De pilot van het ODP richtte zich op duurzaamheid en een toekomstbestendige brandweer.

DOOR JAN JOOST ATEN

Door corona moest het een aantal keer worden uitgesteld, maar in maart 2022 was het dan eindelijk zover: achttien brandweerofficieren uit allerlei landen in Europa kwamen in Nederland gedurende een week bij elkaar. In het kader van het nieuwe Officer Development Program (ODP) spraken ze met elkaar over diverse strategische onderwerpen binnen het thema 'duurzame toekomst van de brandweer'. Wat kunnen de officieren zelf binnen de brandweer in eigen land, en wat kan de brandweer in Europees samenwerkingsverband doen om bij te dragen aan een meer duurzame wereld?

PEOPLE, PLANET EN PROFIT

Tijdens de week werkten de officieren met elkaar aan visie, strategie en plannen rondom duurzaamheid en het toekomstbestendig maken van de brandweer, met de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (UN Sustainable Development Goals) als vertrekpunt. Hierbij werden ze geholpen door presentaties en masterclasses van experts en werkten ze samen en individueel aan opdrachten zoals een blog. De groepsopdrachten leidden naar een presentatie aan de FEU Board aan het eind van de week. In de blogs deelden ze hun gedachten en ideeën over een toekomstbestendige brandweer in hun eigen regio/land of op internationaal vlak (zie kader). Het programma bood ook tijd voor een informele ontmoeting en uitwisseling.

'De doelstellingen van de Verenigde Naties zijn zeer ruim en we hebben ons gedurende de week gericht op de indeling People, Planet en Profit', vertelt Marianne Heijndijk, projectleider FEU-ODP 2022 bij het Nederlands Instituut voor Publieke Veiligheid (NIPV). 'Een paar voorbeelden van thema's die aan de orde kwamen, waren toekomstbestendig personeelsbeleid en diversiteit. Je zag bij dit onderwerp verschillen, zowel op individueel als landelijk niveau, maar het thema diversiteit leefde bij iedereen. Verder vond er onder meer een uitwisseling plaats over klimaat-

Foto: Edward Huizer

Een week lang volgden achttien Europese brandweerofficieren in maart een leiderschapsprogramma.

neutraal werken, en de manier waarop de brandweer dit kan invullen. Zo speelde bij een aantal deelnemers de bouw van een nieuwe kazerne. Op welke manier bouw je nu precies de kazerne van de toekomst? Tot slot stonden we stil bij de rol van data bij duurzaam werken.'

'WAT KAN DE BRANDWEER IN EUROPEES SAMENWERKINGS-VERBAND DOEN OM BIJ TE DRAGEN AAN EEN DUURZAMERE WERELD?'

FOCUS

Het ODP leverde meerdere resultaten op. Om te beginnen voor de deelnemers; zij kijken positief terug op de week, bleek tijdens een evaluatie. Ook werden er een paar kritische noten gekraakt.

Heijndijk: 'De meesten vonden het heel prettig dat we het gesprek over een duurzame toekomst breed instaken, met de VN-doelen als leidraad. Tegelijkertijd adviseerden ze voor een volgende keer om dan een paar van die doelen vooraf te selecteren, om meer focus aan te brengen. Verder vonden de officieren het - in positieve zin - een intellectueel uitdagende week. Ze werden flink aan het werk gezet, waarbij er ook ruimte was om elkaar beter te leren kennen. Tot slot waren de deelnemers zeer tevreden over de lezingen van de experts, waarbij werd aangemerkt dat er wellicht sprekers uit meer verschillende landen konden worden uitgenodigd.' Sowieso is het onderwerp duurzaamheid bij alle deelnemers meer gaan leven, zegt Heijndijk. 'Deelnemers geven aan ermee aan de slag te gaan in hun eigen land. Voor hen is het onderwerp veel concreter geworden en toegespitst op de brandweercontext, dat vind ik zelf een enorm waardevolle opbrengst.'

VERRIJKT

Het doel van het ODP, en deze internationale ontmoeting, is meervoudig. Naast het vergroten van de aandacht voor gezamenlijk werken aan strategisch leiderschap en meer focus op duurzaamheid, beoogt het programma ook een versteviging van de internationale samenwerking binnen de brandweer. Heijndijk: Deze samenwerking is voor Nederland en verder voor elk deelnemend land belangrijk om goed te kunnen anticiperen op EU-wetgeving die van invloed is op de brandweer. Als landen samenwerken, kunnen ze beter reageren op beoogde regels en

waar mogelijk tijdig invloed uitoefenen.' De ODP-week bevatte ook presentaties van relevant onderzoek dat in Nederland is gedaan. Internationale uitwisseling over onderzoeksbevindingen, verrijkt de uitkomsten van deze studies. Ook wordt op deze manier het delen van relevante kennis gestimuleerd.

STERKER DOOR SAMENWERKING

Het doel van het ODP, en deze internationale ontmoeting, is meervoudig. Naast het vergroten van de aandacht voor gezamenlijk werken aan strategisch leiderschap en meer focus op duurzaamheid, beoogt het programma ook een versteviging van de internationale samenwerking binnen de brandweer. Heijndijk: Deze samenwerking is voor Nederland en verder voor elk deelnemend land belangrijk om goed te kunnen anticiperen op EU-wetgeving die van invloed is op de brandweer. Als landen samenwerken, kunnen ze beter reageren op beoogde regels en waar mogelijk tijdig invloed uitoefenen.' De ODP-week bevatte ook presentaties van relevant onderzoek dat in Nederland is gedaan. Internationale uitwisseling over onderzoeksbevindingen, verrijkt de uitkomsten van deze studies. Ook wordt op deze manier het delen van relevante kennis gestimuleerd.

De editie van het ODP 2022 was een pilot. Krijgt het programma nu een vast vervolg? De FEU moet die beslissing nemen, maar Heijndijk verwacht van wel. 'Deze editie stond in elk geval onder een goed gesternte, met actieve deelnemers die in hechte samenwerking hebben gezorgd voor mooie en bruikbare resultaten.'

Stephan Wevers, voorzitter van de Federation of European fire officers (FEU):

'Grote vraagstukken vragen om Europese samenwerking'

'We zagen als FEU dat de jongste generatie brandweerofficieren zich veel gemakkelijker door Europa beweegt dan eerdere generaties. Waarom dus geen Europese brandweeropleidingen met erkende diploma's, zodat toekomstige brandweerofficieren overal in Europa kunnen werken? Daarnaast hebben we als brandweer te maken met zulke grote vraagstukken omtrent klimaatverandering, dat we die wel op Europees niveau móeten aanpakken. Daarom hebben we als FEU het initiatief genomen voor het ODP. Met achttien Europese brandweerofficieren hebben we kennis en ervaring gedeeld, ons gebogen over onze Europese samenwerking en gekeken hoe we onze ambitie voor een Europese opleiding samen kunnen vormgeven. Voorop stond om te profiteren van elkaars kennis. Immers: *we don't need to reinvent the wheel.*

BOVEN VERWACHTING

De Sustainable Development Goals van de UN hebben we tijdens het programma centraal gezet. Uiteraard omdat er grote uitdagingen liggen op het gebied van klimaat, maar denk ook aan vraagstukken over gezondheid & vitaliteit, eerlijk werken en inclusiviteit. Welke aanbevelingen hebben de brandweerofficieren op dat gebied voor de brandweer in Europa? Ook hebben we een EU-masterclass gegeven over de Europese Commissie, waarin we onze kennis deelden over Europese wet- en regelgeving, hoe de Europese Commissie werkt en wat je er wel of niet aan kunt hebben. De opbrengst van de week was boven verwachting. Strategisch leiderschap, een duurzame brandweer en meer samenwerking op Europees niveau: allemaal

zaken die een stapje dichterbij zijn gekomen door deze ontmoeting.

EDITIE 2023

De deelnemers waren zeer enthousiast over de organisatie, sprekers en de inhoud van het programma. Dat smaakt dus naar meer. Daarom willen we er als FEU op meerdere manieren een vervolg aan geven Binnen onze alumni-activiteiten geven we de deelnemers van jaar 2022 de kans elkaar te blijven ontmoeten en een Europees netwerk te vormen. De aanbevelingen die de officieren hebben geschreven, verwerken we in onze toekomstige plannen. Dat is al pure winst. Ten slotte hebben we gesprekken met verschillende Brandweeracademies in Europa om het ODP-programma te verspreiden, zodat deelnemers in de toekomst meerdere landen kunnen bezoeken. We weten al dat er in 2023 een nieuwe editie komt. We kunnen niet wachten!

FEU <https://www.f-e-u.org>
NIPV www.nipv.nl

Stephan Wevers

Zes adviezen voor de toekomst

De deelnemers aan het ODP-programma schreven een blog, waarin ze concrete acties voorstelden voor de brandweerorganisatie in hun land om bij te dragen aan de VN-duurzaamheidsdoelen. Ze kwamen onder meer met de volgende ideeën.

1 BETERE BINNENLANDSE HARMONISATIE
Het VN Duurzaamheidsdoel nr. 9 richt zich op Industrie, Innovatie en Infrastructuur. 'Ik vind dit een van de meest relevante doelen voor een weerbare infrastructuur en een duurzame industrialisatie', schrijft een van de Britse deelnemers. 'Onze sector kan ontwikkeling stimuleren en met innovatieve oplossingen komen voor noodsituaties. Maar binnen het Verenigd Koninkrijk worden enorm veel activiteiten ondernomen om aan te sluiten op wetgeving en duurzaamheidsdoelen op de lange termijn. Alle activiteiten zijn nu niet altijd geharmoniseerd. Dit leidt tot gescheiden werk en individueel denken, waardoor we niet in staat zijn om nieuwe risico's in kaart te brengen. Dat brengt het werk van de Engelse brandweer in gevaar.'

2 MEER BINNEN- EN BUITENLANDSE SAMENWERKING
Knut Berg Bensen uit Noorwegen ziet kansen voor Noorse gemeenten om bij brandbestrijding meer samen te werken in grotere regio's. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor hun brandweerkorpsen. 'Dit leidt tot grote verschillen in kennis en beschikbare middelen. En dat heeft uiteindelijk invloed op de manier waarop we onze missie kunnen uitvoeren en de samenleving kunnen ondersteunen.' Zijn collega Alor Kasepöld uit Estland vindt dat er over de grenzen moet worden samengewerkt om uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. Als je kijkt naar alle Europese reddingsorganisaties, is iedere organisatie klein en opereert zelfstandig, constateert hij. 'Maar mankracht, energiebronnen, grondstoffen en geld worden steeds moeilijker verkrijgbaar. Zou het niet beter zijn om dan [op Europees niveau] meer met elkaar te gaan samenwerken, om alle middelen efficiënter te beheren? Wees niet bang om over de toekomst na te denken, verwerp nieuwe ideeën niet te makkelijk.'

3 INCLUSIVITEIT
Lizzy Ouwehand van het korps Kennemerland adviseert de brandweer om meer aandacht te schenken aan inclusiviteit. 'Te beginnen met de interne organisatie, waarbij we activiteiten moeten opstarten om onze mensen meer bewust te laten worden van inclusiviteit. We moeten ook kijken naar het publieke imago van de brandweer. Welk beeld brengen we van onszelf naar buiten, heeft het publiek een juist beeld van onze organisatie?'

4 MEER CONTACT LEGGEN EN WERVEN
In het kader van de VN-doelen 'Goede gezondheid en welbevinden', 'Minder ongelijkheid', 'Duurzame steden en gemeenschappen' en 'Vrede, veiligheid en sterke instituties', ziet Jan van Roey van de brandweer Antwerpen een sterke rol

weggelegd voor de brandweer op gebied van communicatie met de burger. Dat helpt niet alleen bij het voorkomen en bestrijden van branden. Meer contact tussen burger en brandweer kan er volgens hem ook voor zorgen dat er minder agressie is jegens brandweermannen en meer mensen zich aanmelden als vrijwilliger. 'We moeten dan meer doen dan we tot nu toe hebben gedaan. We moeten erachter komen hoe we bepaalde gemeenschappen bereiken en contact met hen kunnen leggen.' Daarbij heeft hij het dan zowel over geografisch afgezonderde groepen, maar ook over specifieke sociale groepen zoals jongeren en mensen met een laag inkomen.

5 HERGEBRUIK
'Om duurzaam te zijn', schrijft Per Nissen uit Zweden, 'moeten we op mondiaal niveau gaan kijken hoe we middelen die we niet meer nodig hebben, kunnen hergebruiken. Voertuigen, meubels en kleren kunnen van nut zijn voor een ander brandweerkorps of een andere organisatie. We moeten op zoek gaan naar partijen die ons hierbij kunnen helpen. We zouden ook meer aandacht moeten hebben voor de 'houdbaarheidsdatum' van middelen. Kan iets worden hergebruikt of gerecycled?' Ook zijn Nederlandse collega Ronald Pellewever denkt langs deze lijnen. 'Onze regio bezit 35 gebouwen, die na 40 jaar worden afgeschreven. Op dit moment kunnen we ongeveer 25 gebouwen op duurzame wijze herbouwen. En tegelijkertijd moeten we beslissen hoe we de andere gebouwen gaan renoveren en verbeteren. Een prachtige kans waarop we meteen moeten inspringen!'

6 OVERSTROMINGEN TEGENGAAN
Het tegengaan van overstromingen sluit aan op twee VN-doelen, meent Frederick van der Have van brandweer Zuid-West Limburg: weerbare steden en het tegengaan van ongelijkheid tussen landen. In de afgelopen tien jaar werden onder meer China, India, Bangladesh, Duitsland, Polen, Mozambique en de VS geteisterd door overstromingen, schrijft hij. Armoede speelt een belangrijke rol bij de mate van weerbaarheid van burgers om zichzelf te beschermen tegen een overstroming. Hij pleit voor duurzame maatregelen, onder meer door 'veel gegevens te verzamelen over gebieden waar overstromingen waarschijnlijk gaan plaatsvinden.' Tegelijkertijd moeten we die gegevens koppelen met sociaaleconomische data: welke buurten hebben vooral onze aandacht nodig? ■

Hoe duurzaam zijn ze in Sassenheim?

In kazerne Sassenheim is een projectplaats waar jeugddelinquenten hun taakstraf kunnen uitvoeren. Aanleiding was een groepje jongeren die een brandje in het dorp hadden gesticht. Naast ploegchef is Willem van Delft nu ook taakstrafbegeleider.

DOOR JOS VAN DUINEN

Van Delft: 'Ik kon het meteen met ze vinden. Van die jonge gasten, vol bravoure. Zo van: 'Ik kan de hele wereld aan' en 'wie ben jij om mij iets te vertellen?' Ik houd daar wel van, vind dat zelfvertrouwen leuk en voed dat graag. Maar ik wijs ze ook op de gevolgen als ze de verkeerde kant op dreigen te gaan. Door onbevooroordeeld naar de jongeren te luisteren en ze op een geduldige manier iets leren, stralen we als organisatie uit dat we dat ook op andere onderwerpen graag doen. Wij krijgen hun verhaal te horen. En zij zien wat wij als hulpverleners doen.

'SOMS GAAT EEN OPDRACHT MIS EN ZIT JE HALVE KAZERNE ONDER HET SCHOENSMEER'

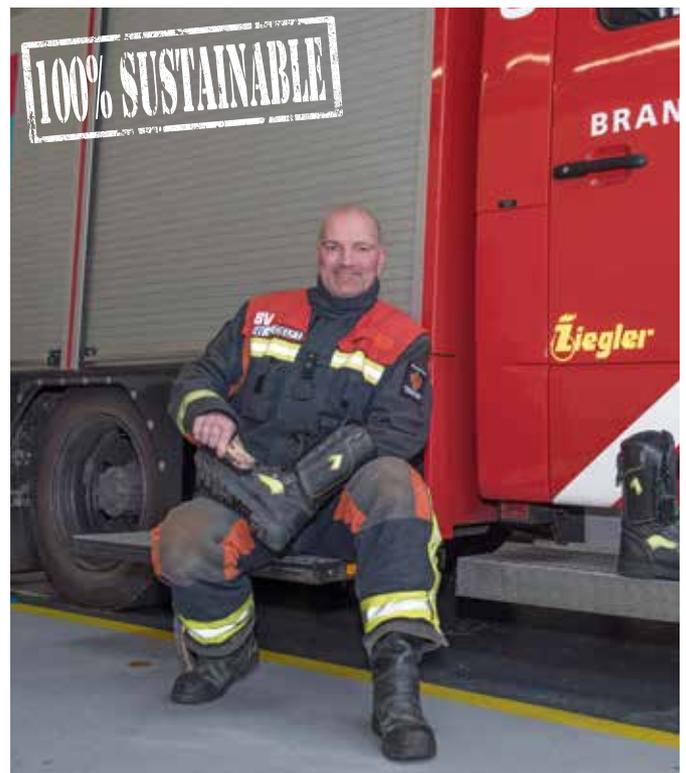
AFSPRAKEN NAKOMEN

Die gasten vinden het vaak hartstikke stoer hier. Soms duurt hun taakstraf een dag, soms meerdere dagen. Ik vraag niet wat ze hebben uitgevreten. Een van mijn doelen is om de jongeren mee te geven dat het belangrijk is om afspraken na te komen. Ik wil onder de aandacht brengen dat het normaal is om een opdracht die je krijgt ook uit te voeren. Ik laat ze voertuigen schoonmaken, de vloer boenen, laarzen poetsen, dat soort klusjes. En als ze iets niet begrijpen, daag ik ze uit om vragen te stellen. Soms gaat zo'n opdracht mis en zit je halve kazerne onder het schoensmeer. Als je daar maar om kunt lachen, voelen ze zich niet zo lullig. Het is echt mooi om te ervaren dat we er samen lol om hebben. Dan groeit het vertrouwen en ontstaat er respect. Dan willen ze leren en kunnen we samenwerken.

HULPVERLENEN

Als dat goed gaat, gaan we interessantere dingen doen. Dan neem ik ze bijvoorbeeld mee op oefening en laat ik ze zien wat we doen. Ik neem ze mee op reis in onze organisatie, vertel ze hoe we werken. Sommige jongeren heb ik de plekken laten zien waar ze brand hebben gesticht. Ik vroeg ze wat hen op dat moment bewoog. En vertelde ze wat de gevolgen hadden kunnen zijn, zonder daarbij te oordelen. Daardoor stonden ze open om

te luisteren én te vertellen. Ik vind het belangrijk dat we hier als hulpverleningsorganisatie voor openstaan. We zijn een actieve organisatie, goed in het bestrijden van incidenten. Maar ook deze manier van hulpverlening is belangrijk. Als deze jongeren anders gaan denken en herhaling kan worden voorkomen, is mijn missie geslaagd." ■

Willem van Delft.

Credits: Stefanie uit den Boogaard

Ook taakstrafbegeleider worden?

Taakstrafbegeleiders als Van Delft zorgen ervoor dat jongeren hun taakstraf op een leerzame wijze uitvoeren. Als taakstrafbegeleider draag je bij aan betere toekomstkansen voor de jongere én aan een veilige samenleving. Op www.wordtaakstrafbegeleider.nl vind je meer informatie. Hier staat ook een formulier waarmee je je kunt aanmelden als taakstrafbegeleider op je eigen kazerne. Een coördinator Taakstraffen van de Raad voor de Kinderbescherming neemt contact met je op.

*Brand in zonnepark***‘Haal nooit zelf de spanning eraf’**

In een duurzaam Nederland zijn meer zonnepanelen en -parken een vanzelfsprekendheid. Tegelijkertijd brengen die een eigen ‘branddynamiek’ mee. Denk aan onverbrande resten van panelen of andere deposities. Of zoals bij een brand op een zonnepark in Buinen: de kans op elektrocutie van medewerkers of een gigantische veenbrand. ‘Haal nooit zelf de spanning eraf.’

DOOR FRANK WIJVEKATE

Deze woorden zijn van Officier van Dienst (OvD) Wim Groot-huis. Ze zullen nog vaker vallen in de reconstructie van de brand in Buinen op 15 maart 2022. Het begint de dag ervoor. Passanten melden rook op het zonnepark te zien. Bevelvoerder Alexander Krans gaat er met een complete bezetting heen. Nergens rook te bekennen. ‘We hebben het hele park afgezocht, maar konden niets vinden. Ook niet op de warmtebeeldcamera.’ Onverrichterzake trekken de manschappen zich terug. Iets later op de dag komt er een tweede melding. Opnieuw geen zichtbare rook of vlammen.

1.500 VOLT

Op maandag 15 maart om 08.38 uur wordt er voor de derde keer rook gemeld. En weer zijn het Krans en zijn mensen die uitrukken met de TS. Nu nemen ze wél rook waar. Ze knippen een gat in het gaas en lopen het park op. OvD Groot-huis arriveert tien minuten later. De mannen kijken naar de lucht. Zwaar bewolkt. Dat is goed, dan blijft de spanning in het systeem binnen de perken. Zodra de zon gaat schijnen kan het wel gevaarlijk worden. ‘Dan komt er 1.500 volt op te staan’, vertelt Groot-huis. ‘De rook verandert in vlammen. En je kunt niet blussen vanwege het gevaar voor elektrocutie. Dat gold zeker op die maandag. De dagen ervoor had het geregend, overal lagen plassen.’

De rook is waarschijnlijk afkomstig van een kabelboom die delen van het zonnepark aan elkaar verbindt.

OVERAL VEENGROND

Inmiddels is duidelijk dat de rook uit de grond komt en dat het waarschijnlijk afkomstig is van een kabelboom die delen van het zonnepark aan elkaar verbindt. Hoe spannend gaat het worden? Wanneer komt de zon? En waar gaat de spanning dan heen? En er is meer. We zijn in Drenthe. Op tal van plaatsen is veengrond, extreem brandbaar. En er zijn nog veel méér zonneparken in de omgeving. Krans: 'We hebben niet voor niets diverse voorlichtingsbijeenkomsten over zonneparken gehad en wat te doen bij brand. Altijd defensief optreden.'

**'VANWEGE HET GEVAAR OP
ELEKTROCUTIE KUN JE NIET
ZOMAAR BLUSSEN'**

STEEKVLAM

Dan begint inderdaad de zon te schijnen. Onmiddellijk schiet er een hoge steekvlam uit de grond. De ploeg kan niets anders doen dan de boel in de gaten houden. Ondertussen is de meld-

Landelijke aanpak bij branden met zonnepanelen

Hoewel bij deze brand in Buinen het risico van depositie klein was, kunnen bij brand met zonnepanelen verbrandingsproducten en onverbrande resten kilometers ver verspreid worden. Met gevaar voor mens dier. Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) pleitte dan ook al eerder voor een landelijke aanpak. Juist omdat deze branden steeds vaker voorkomen.

kamer in Drachten naarstig op zoek naar de eigenaar van het park. Die haalt op afstand de spanning eraf. Maar of nu écht alles uitgeschakeld is, moeten specialisten bepalen. 'Je wilt zekerheid hebben', aldus Krans. Twee uur later arriveren de monteurs, helemaal uit Kampen, met speciale pakken en apparatuur. Zij verzorgen de definitieve ontkoppeling van de zonnepanelen. Groot-huis: 'Dat is de belangrijkste les bij brand op zonneparken: nooit zelf afsluiten. Ook niet bij zonnepanelen op daken, trouwens. Dan kun je hooguit de verbinding tussen trafokast en verdeelstation verbreken. Want echt, bij 1.500 volt val je om. En denk ook aan de vonken die vrij kunnen komen. Levensgevaarlijk als je het niet dagelijks doet en geen speciale bescherming hebt.'

OORZAAK ONBEKEND

Als de kabelboom is uitgebrand, gaan er nog twee scheppen zand eroverheen. En dat is het dan wel ('als brand was het weinig spectaculair', aldus Groothuis na afloop). De warmtebeeldcamera laat zien dat de temperatuur in de grond snel daalt. Om een uur of twaalf 's middags rukt de ploeg dan ook weer in. Alleen de monteurs blijven nog achter, je weet maar nooit. De oorzaak? 'Het park probeerde het later nog te achterhalen maar kwam er niet achter', zegt Groothuis. 'Ja, kortsluiting in de verbinding-kabel in de grond maar wat daaraan vooraf ging, geen idee.' Krans: 'Ongedierte? Te veel spanning waardoor het omhulsel van de kabel is gaan smelten? Zeg het maar.' Maar kan het dan elk moment weer gebeuren? Krans tot slot, laconiek: 'Jawel.' ■

Andere branden met zonnepanelen:

DONGEN

Een complexe brand op een zonnepark in Dongen op 4 oktober 2021. Waar de kabels van de panelen lopen, komen de vlammen uit de grond. De brand is waarschijnlijk ontstaan in een trafohuisje. De wijde omgeving is afgesloten.

SCHIJNDEL

De brandweer rukt op 9 maart 2022 met een bluswagen en hoogwerker uit naar een brand in een vrijstaand huis in Schijndel. Vermoedelijk is de brand ontstaan bij de zonnepanelen waarvan er meerdere in het dak lagen. De politie zet de straat af. Niemand raakt gewond.

ERICHEM

Op zondag 24 april 2022 is de brandweer in het Gelderse Erichem een groot deel van de nacht bezig met het nablussen van een grote brand in een landbouwbedrijf. De gemeente waarschuwt dat er glasscheren van zonnepanelen in de omgeving terecht zijn gekomen.

Hoe duurzaam zijn ze in Bodegraven?

Na de bouw van een duurzame kazerne in Bodegraven besloot de veiligheidsregio Hollands Midden om een standaard modulaire kazerne te ontwikkelen. Ramon van Velzen, facilitair medewerker huisvestingsprojecten Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM): 'Hierdoor besparen we veel kosten.'

DOOR JOS VAN DUINEN

Van Velzen: 'De kazerne Bodegraven, in 2020 gerealiseerd, was ons eerste duurzame nieuwbouwproject. De kosten voor onder meer isoleren, energieopwekking en verduurzamen vielen erg hoog uit. Daar hebben we van geleerd. Om toekomstige verbouwingen en nieuwbouwprojecten goedkoper te maken, zijn we op zoek gegaan naar slimme oplossingen. Een daarvan is standaardisering. We zijn met onze architect en gebruikersvertegenwoordiging aan tafel gegaan om een standaard, compacte, modulaire kazerne te ontwikkelen die voor de gebruikers functioneel is. Met deze uitkom-

'WE GEBRUIKEN HET CONCEPT ZOWEL IN RENOVATIE ALS IN NIEUWBOUWPROJECTEN'

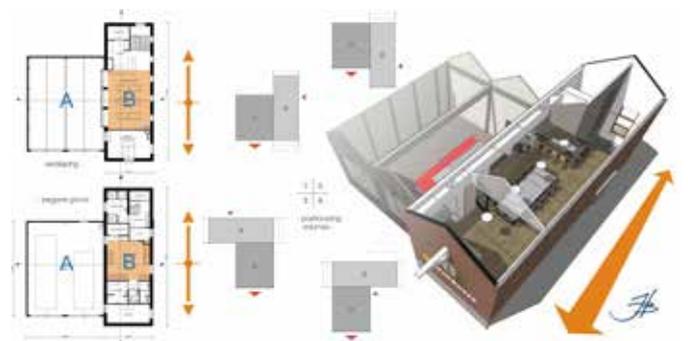
sten werken wij op dit moment in Stolwijk met een exercitie. We gaan deze ook in Bodegraven toepassen. Dezelfde blauwdruk, hetzelfde pand, maar met een geheel eigen uitstraling in een andere omgeving. Door de bouw op deze gezamenlijke manier aan te vliegen besparen we veel kosten, terwijl de kazernes toch hun eigen gezicht behouden. We gebruiken het concept zowel in renovatie als in nieuwbouwprojecten. Dit optimaliseren we als daar aanleiding voor is. Zo halen we nu steeds meer producten uit Nederland of Europa.' In Bodegraven is geïnvesteerd in een systeem dat hemelwater opvangt. De stenen die voor de bouw van de kazerne gebruikt zijn, worden los op elkaar geklikt en zijn gebakken van klei uit de Maas. Van Velzen: 'In Stolwijk kiezen we voor hout uit Scandinavië of Canada en er wordt zoveel mogelijk prefab gebouwd. De onderdelen worden in elkaar gezet in de fabriek, de kazerne wordt in een keer opgebouwd. Binnen anderhalve week staat het casco. Het zorgt voor een sneller bouwproces met minder transportbewegingen.'

GREEN TEAM

Tegelijkertijd worden medewerkers binnen de organisatie zich steeds bewuster van hun omgeving, weet Van Velzen. 'Daardoor

gaan we sneller vooruit. Green Team, een initiatief dat vorig jaar in onze veiligheidsregio door een aantal collega's is opgezet, maakt zich er hard voor dat duurzaamheid steeds meer verankert binnen de organisatie.' De geformuleerde ambities gaan verder dan het naleven van door de overheid vastgestelde wet- en regelgeving. Idee is dat duurzaamheid ook onderdeel wordt van de hulpdienstverlening en de bedrijfscultuur als geheel. 'Een denktank als het Green Team helpt om dingen verder in gang te zetten. Het is gunstig dat dit parallel loopt met de renovatie en nieuwbouw van kazernes.' ■

Standaardisering helpt

De kosten van de bouw en verbouw van kazernes zijn in de afgelopen jaren fors gestegen. Dit komt, naast duurdere grondstoffen en arbeidskosten, onder meer door de verduurzamingsopgave. Standaardisering helpt bij het beperken van deze kosten.

‘De kern van de brandweer is verduurzaming’

Zonder dat de brandweer zichzelf ervan bewust is, is ze al met duurzaamheid bezig, zegt ‘innovatiewetenschapper’ Nicole Rijkens-Klomp. Ze ziet voor alle brandweermensen een rol weggelegd. ‘Of je nu in de vuurlinie staat of een beleidsfunctie bekleedt: iedereen kan een bijdrage leveren aan verduurzaming.’

DOOR RENÉ LAMERS

Nicole Rijkens-Klomp werkt aan de Universiteit van Maastricht als onderzoeker en docent Duurzame Innovatie. Daarnaast is ze medeoprichter van Pan-topicon, een bureau gespecialiseerd in toekomstverkenning en innovatie. Ze adviseerde onder meer de Antwerpse brandweer en gaf onlangs een training tijdens het Officer Development Program (ODP) van de Federation of European fire officers (FEU).

Wat kan de brandweer met de duurzaamheidsdoelen (SDG's) van de VN?

‘De SDG's zijn vooral bedoeld om internationale doelen lokaal te kunnen verankeren. Maar er zijn natuurlijk grote verschillen tussen bijvoorbeeld West-Europa en Afrika. Hoe vertaal je bestrijding van honger naar de Nederlandse brandweer? De doelen kun je wel concreter maken en op maat van de brandweer. Door na te denken over de vraag welke impact op duurzaamheid je hebt als brandweerkorps in preventie, protectie, respons en nazorg. Of hoe je omgaat met materialen, energie- en watergebruik of leveranciers? Maar ook: hoe zet je data in om te verduurzamen en hoe ga je om met mensen in armoede die geen rookmelders in huis hebben?’

Je ontwierp een duurzaamheidslens voor de brandweer. Wat houdt deze in?

‘De duurzaamheidslens is opgedeeld in drie pijlers: ecologie, economie en sociaal. Uit die drie pijlers volgen allerlei aspecten voor zowel de interne als de externe werking en impact van de brandweer. Onder de pijler ‘ecologie’ kun je denken aan schone lucht en bodem, het gebruik van chemicaliën, biodiversiteit, geluidshinder en stank. Bij ‘sociaal’ aan de veiligheid van personeel en van publiek, maar ook een preventieve campagne bij mensen met een laag inkomen en – zeker in de grote steden – inclusiviteit van het personeelsbestand. Bij ‘economie’ heb je het over investeringen in duurzame innovatie. Met welke leveranciers werk je samen en hoe zet je publiek geld zuiver in?’

Best een lange lijst, waar moet de brandweer beginnen?

‘Je kunt niet meteen met alles aan de slag. Als brandweer moet je kijken naar waar de urgentie het grootst is, zoals het gebruik

Rijkens-Klomp: ‘De brandweer zit midden in het (klimaat)geweld dat ons kan overkomen’

van chemicaliën. En naar het potentieel waarmee je het grootste verschil maakt. Als medewerker sta je er misschien niet bij stil, maar als buitenstaander zie ik dat de *core business* van de brandweer al verduurzaming is. Namelijk het bevorderen van de continuïteit van de samenleving, waarbij de economische, sociale en ecologische schade zoveel mogelijk beperkt wordt. Je voorkomt dus groter leed waar grote maatschappelijke kosten mee zijn gemoeid. Interessant om als brandweer ook eens zo naar je werk te kijken.’

Welk brandweerkorps is een goed voorbeeld?

‘De kazerne in Antwerpen, dat wordt geleid door zonecommandant Bert Bruggemans, heeft veel mooie initiatieven ontwikkeld. Met het oog op ecologie doen ze aan gecentraliseerde wateropvang. Op sociaal gebied werken ze samen met welzijnsorganisaties, waardoor heel andere gesprekken met ‘klanten’ ontstaan. En in de Antwerpse haven hebben ze een uniek datagedreven veiligheidsnetwerk. Een van de belangrijke succesfactoren in Antwerpen is leiderschap. Maar ook het delen van kennis via verschillende netwerken – ook over de grenzen heen – en sterke samenwerkingen met spelers in de stad.’

**SUSTAINABLE
DEVELOPMENT**

Foto Shutterstock.

'Duurzaamheidsdoelen zijn hulpmiddel bij lokale vertaalslag'

Is duurzaamheid voor de brandweer anders dan voor andere organisaties?

'De snelheid van reageren is natuurlijk een bijzondere factor voor de sector. Een paar seconden kan het verschil maken in impact van een interventie. De brandweer kan bij een noodsituatie niet lang wachten met besluiten nemen en er moet soms geïmproviseerd worden. Tegelijkertijd denkt de brandweer ook na over de lange termijn, vooral over noodsituaties door nieuwe discontinuïteiten zoals klimaatexcessen, terroristische aanslagen en pandemieën. Hoe kan de brandweer daarop anticiperen en zorgen dat de duurzaamheid van onze samenleving niet in het gedrang komt? De brandweer zit midden in het geweld dat ons kan overkomen.'

Het management moet stappen vooruit zetten. Wat kan de brandweerman of -vrouw zelf doen?

'De top heb je nodig, maar iedereen kan het verschil maken. In Antwerpen gingen we met een mobiele krantenkiosk langs alle posten. Zo werd iedereen die wilde betrokken bij de strategie-vorming. In kranten hadden we fictieve scenario's beschreven. Zo werden de veranderingen voelbaar voor brandweerlieden. Je kunt achter een tafel van alles bedenken, zoals moderne VR-brillen, maar brandweermensen willen in de vuurlinie geen kwetsbare techniek die uit kan vallen, maar iets dat altijd werkt.'

Je gaf in maart dit jaar een training voor het ODP. Wat viel je op?

'Dat het thema verduurzaming als zodanig vrij nieuw voor de officieren was en dat er verschillen én overeenkomsten tussen landen zijn. Een aantal thema's kwam vaak naar voren: inclusiviteit van het korps, de inzet van *big data* bij verduurzaming, circulair opereren, de energietransitie. En nieuwe, niet-duurzame, deels ook grensoverschrijdende noodsituaties onder meer als gevolg van klimaatverandering.'

Hoe wordt internationaal samengewerkt?

Het NIPV heeft tijdens het ODP benadrukt dat er behoefte is aan continu contact over de grenzen heen. De FEU heeft de ambitie een Europese strategie te bepalen en die naar lokale omstandigheden te vertalen. Alle landen hebben met klimaatverandering en diversiteit te maken. Je moet niet in elk land het wiel opnieuw willen uitvinden. Ontwikkel samen kennis. Werk samen. Bijvoorbeeld in de aanschaf van duur materiaal voor de inzet bij rampen. De vraagstukken worden steeds complexer en internationaler. Voor de samenwerking is een Europese lobby nodig.'

**'WE HEBBEN DE BRANDWEER
KEIHard NODIG IN DE
Breed-Maatschappelijke
Verduurzaming'**

Terug naar lokaal niveau. Wil je nog een oproep doen aan brandweermensen?

'Er is op veel terreinen winst te boeken. Elk land, elke regio, staat voor soortgelijke vraagstukken. Deel vooral kennis en ervaringen. Sterker nog: deel ook aanpakken, data, mensen en materialen die nodig zijn bij de verduurzaming. Gelet op de toename van de complexiteit en de snelheid van veranderingen in onze samenleving hebben we de brandweer keihard nodig in de breed-maatschappelijke verduurzaming waar we voor staan.' ■

Info: n.rijkens@maastrichtuniversity.nl

De e-TS: computer op wielen die branden kan blussen

Over hobbels, kinderziektes en vliegreuen

Groene daken, zonnepanelen, elektrische dienstauto's: bij de brandweer wordt op vele fronten verduurzaamd. Maar een elektrische tankautospuiter (e-TS) was er nog niet. De kazerne in Osdorp had de primeur en ging op avontuur met een pre-productiemodel. Met projectleider Loek Pfundt maakt de ploeg de balans op.

DOOR SASKIA RIDDER

Als de Oostenrijkse fabrikant Rosenbauer International in 2017 peilt of er interesse is, stapt de veiligheidsregio Amsterdam Amstelland in. Sinds eind 2020 is Loek Pfundt als projectleider betrokken. 'Ze hadden een goed verhaal en ik hou wel van een experiment. Bovendien: als je weet dat je in 2030 emissieloos moet opereren, dan moet je nú handelen.' Het gemeentelijk innovatiefonds droeg bij aan het startbudget en de no-nonsense Pfundt mocht op avontuur met een pre-productiemodel. Naast Osdorp verkocht Rosenbauer ook een e-TS aan Berlijn en Dubai. Alleen staat die van Dubai lange tijd onder een zeiltje met een lege accu, weet manschap Bart van Leeuwen te vertellen. Hij nam er een kijkje toen hij in de buurt was. 'Gekocht voor de expo, maar die ging door corona niet door.' Berlijn krijgt z'n e-TS iets eerder geleverd dan Amsterdam. In

eerste instantie is er niet veel contact tussen de gebruikers, dus Pfundt initieert een gebruikersoverleg. 'Je weet dat je in zo'n traject veel kinderziektes gaat tegenkomen, dan kun je maar beter van elkaar leren. Zeker omdat de focus vanuit Rosenbauer lag op de techniek, terwijl wij in Amsterdam Amstelland meer vanuit de gebruikers denken. Even kort door de bocht: de fabrikant wil dat alle knoppen werken, wij willen dat hij doet wat wij willen.'

VLIEGREUEN

Gevraagd naar een voorbeeld vertelt bevelvoerder Renatho Getrouw over de luiken. 'In eerste instantie werden de luiken niet meteen ontgrendeld met een druk op de knop. Bij het testen wekte dat behoorlijk wat irritatie op. Wij drie keer achter elkaar op zo'n knopje drukken: storing.' Pfundt grinnikend: 'Er werken hier alleen maar ongeduldige mensen.' De bevelvoerder: 'Nu is hij beter geprogrammeerd. Als de chauffeur de handrem aan-

trekt, worden de slotjes er automatisch afgehaald.' Het voorbeeld blijkt exemplarisch voor het avontuur van Pfundt en de Osdorpse ploeg: experimenten en oplossingen volgen elkaar constant op. Rosenbauer overhandigt in april 2021 de sleutels aan commandant Tijs van Lieshout die ze direct doorgeeft aan dienstdoend bevelvoerder Martin de Vries. Voordat de e-TS daadwerkelijk ingezet wordt, in februari 2022, gaan er maanden aan testen, trainen, oefenen en schaduwinzetten aan vooraf. Vooral de chauffeurs krijgen de nodige vlieguren. Pfundt: 'De wagen rijdt echt anders. Niet alleen omdat hij elektrisch is en de nodige functies via een beeldscherm werken, hij is bijvoorbeeld ook langer en heeft een meesturende achteras. De spiegels zijn vervangen door camera's en een soort iPads.' Chauffeur Marcel Scholten: 'Effe uit het raam hangen helpt je dus niet, dat was nog het meest wennen.' Ook de rest van de ploeg krijgt de tijd om te experimenteren en vertrouwd te raken. 'Een welkome afleiding na het eerste jaar corona', stelt De Vries. 'Al was het soms wel lastig om tegelijkertijd de bezetting op peil te houden. Door corona stonden de roosters immers al onder druk. Gelukkig wist Loek weleens wat vrijbrieven te regelen. Met een 'Hans Klok-planning' hebben we het toch gered. De energie in de ploeg deed de rest.'

HIGHTECH-KUNSTJES

Energie in de ploeg. Volgens Pfundt is het dé sleutel achter het succes van dit avontuur. 'Ik loop al wat langer mee en zoek voor dit soort projecten altijd de ploegen op waar de goede energie zit voor de uitdaging die zich aandient. Dan kan er ook iets misgaan zonder dat ze de moed verliezen. Mensen moeten hun nek durven uitsteken, zin hebben in het avontuur. Iets tien keer zien mislukken en toch vertrouwen hebben dat het een elfde keer wel gaat lukken. Een bevelvoerder die de knoop durft door te hakken: "Niet zeiken, we gaan ervoor, een gewone TS kan ook stuk gaan." De ploeg van Osdorp heeft hier mooi werk geleverd, echt teamwork.' De ploeg neemt het compliment met een lach en een grap in ontvangst, en benoemt tegelijkertijd dat Pfundt een belangrijke rol speelde. De Vries: 'Loek regelde het van hogerhand, zei sorry als er iets niet zo lekker liep en zette druk bij de leverancier. Dat gaf ons speelruimte om te experimenteren.' De ploeg omschrijft de e-TS mooi. 'Eigenlijk is het een computer op wielen die brand kan blussen.' De Vries: 'Het voertuig kan alles wat een gewone TS kan, maar er is nog veel meer mogelijk. Er zitten allerlei *hightech*-kunstjes op die wij nu nog niet allemaal gebruiken. Maar ik vind het belangrijk om eerst vertrouwd te raken met de basis. Als er mensen aan de gevel hangen, wil je zeker zijn van je apparatuur. Daarom wijken we nu ook nog niet af van de werkwijze die we met andere voertuigen hanteren. Vanuit die rust ontdek je ook beter de praktische toepassingen. Immers: als je iets vertrouwt, gebruik je het ook gemakkelijker.' Pfundt vult aan: 'Het experimenteren met de snufjes komt heus nog wel.'

PLUSPUNTEN

Een grote plus voor de gebruikers is de ruimte in de cabine. De manschappen zitten – als in een limousine – tegenover elkaar, met net iets meer beenruimte dan in een normale TS. Pfundt: 'Het oogt ook heel ruim, dat doet ook iets met je beleving. En het maakt de communicatie makkelijker, ook met de bevelvoerder die voorin zit. Van Leeuwen: 'Dat je er rechtop in kan staan, is fantastisch. Je moet alleen bij het omdoen van de ademlucht even afstemmen; naast elkaar is iets krappere dan anders. Daar-

naast kun je de wagen hoger of lager zetten. Tot nu toe hebben we dat nog weinig gebruikt, maar ik kan me voorstellen dat het prettig is.'

Een andere plus is het feit dat er ook twee persafsluiters in de voorbumper zitten. Onlangs baarde de ploeg daar opzien mee bij een inzet in kunstenaarsdorp Ruigoord. 'Die blikken van andere ploegen toen ze dat zagen! Eentje riep nog "Potverdomme, da's makkelijk". En dat is het.' Wat ook fijn is: omdat de pomp zichzelf grotendeels regelt, heeft de pompbediende meer ruimte om te functioneren als veiligheidsman.

'ALS ER MENSEN AAN DE GEVEL HANGEN, WIL JE JE ZEKER VOELEN VAN JE APPARATUUR'

Als wordt gevraagd naar de hobbels die ze onderweg tegen zijn gekomen, volgt een illustere opsomming. Bijvoorbeeld de volautomatische pomp die met één druk op de knop meteen vol vermogen gaf. Van Leeuwen: 'Wij zijn natuurlijk gewend om met hendels te werken en de druk even op te bouwen. Nu lagen de slangen te wapperen op straat. Of er liep opeens een enorme bak water uit het voertuig; bleek dat we de pomp hadden opgeblazen.' De ploeg stond ook een periode om de haverklap na 15 meter stil. Pfundt: 'Dat heeft echt hoofdbreken gekost hoor. Wagen terug naar Oostenrijk en daar konden ze er honderden kilometers mee rijden. Eenmaal terug in Amsterdam weer hetzelfde probleem. Uiteindelijk is het opgelost, bleek het in twee stekkerverbindingen te zitten. Daarna hebben we nooit meer stilgestaan.'

Foto: Feljke Colijn

Foto: Eelkje Colmjon

ACTIERADIUS

Een deel van de hoofdbreken wordt veroorzaakt doordat er weliswaar maar een fabrikant is, maar dat er leveranciers uit verschillende landen betrokken zijn. Pfundt: 'Als leverancier A iets aan de pomp had veranderd, kon dat effect hebben op de remmen van leverancier B. Enzovoort. Alles hing immers via computers aan elkaar. En als er storing was, kon je niet met een druk op de knop een overzichtje uitdraaien omdat er zoveel verschillende componenten en leveranciers betrokken zijn. En het zijn natuurlijk deels nog testcomponenten.' Maar alles werd steeds opgelost, stelt Pfundt tevreden vast. 'Soms in Oostenrijk, soms kwamen ze hier, maar ook weleens op afstand met een videoverbinding.' Alle lof dus voor de technici. Manschap Ron Kemperman: 'Zo'n technicus zat dan met z'n laptop in de cabine en dan vroegen we of een bepaalde functie anders geprogrammeerd kon worden. Voordat je met je ogen kon knippen ging er al een duim omhoog. Heel veel kon, ook als het wat meer moeite kostte.' Van Leeuwen, zelf nogal een computernerd: 'Ze gingen net zo makkelijk tot 3 uur 's nachts door als ze het niet geprogrammeerd kregen. Heel vasthoudend.'

Foto: Eelkje Colmjon

Interesse is er genoeg, stelt de trotse ploeg van Osdorp. 'We hebben al de nodige 'brandweergekkies' gespot. Zitten ze hier vijf, zes uur op een bankje voor de deur, of staat er opeens iemand foto's te maken tijdens een oefening. Had 'ie net zo lang rondgereden tot hij ons spotte.' Op het brandweerevent in oktober 2021 in Barneveld worden ook de nodige vragen gesteld. Pfundt: 'Collega's zijn nieuwsgierig, terecht natuurlijk. Het is ook een prachtig apparaat. Maar de meeste vragen komen toch neer op "red je het wel met je actieradius?". Ons antwoord is helder: ja, dat lukt prima.' De Vries: 'Laatst nog: eerst een kleine brand, toen boodschappen gedaan, daarna een inzet bij een grote brand. De pomp bijna een uur laten draaien en pas op de terugweg ging de hulpmotor aan die de accupakketten weer oplaadt. Geen probleem dus, want daar kun je weer vijf uur mee verder.' Een van zijn collega's grappend: 'wij moeten eerder afgelost worden dan die wagen hoor.'

AANRADER?

Om het nog even met cijfers te staven meldt de projectleider dat in Berlijn, waar de e-TS al langer operationeel is, meer dan 95% van de ritten elektrisch met de e-TS wordt gedaan. 'Iedereen vond hun doel van 80% destijds ambitieus, maar je kunt in de praktijk dus echt heel veel. En zij hebben een snellader voor die eerste e-TS aangeschaft, maar daar komen ze van terug. Voor de volgende wagens gaan ze, net als wij, een reguliere 380 V-aansluiting in de kazerne inzetten.' En, is de elektrische tankautospuit een aanrader voor andere korpsen? De antwoorden van de manschappen variëren van 'moeten ze lekker zelf weten' tot 'zeker doen', maar duidelijk is dat ze allemaal graag met de nieuwe e-TS werken. Pfundt: 'De ontwikkelingen gaan hard, er zijn meerdere fabrikanten mee bezig en veel kinderziektes zijn inmiddels getackeld. Maar je kunt ook nog een generatie afwachten. Tegelijkertijd denk ik: we willen toch met z'n allen emissieloos? Mijn advies; denk vooraf goed na wat je wil. Ons avontuur met dit pre-productiemodel loopt tot juni 2023. Pas daarna hakken we de knoop door hoe we verder gaan.' ■

Hoe duurzaam zijn ze in Surhuisterveen?

Veiligheidsregio Fryslân ontving in 2019 de CoBouw-nominatie Meest Duurzame Project voor haar circulaire brandweerkazerne in Surhuisterveen. Deze kazerne is demontabel en met zoveel mogelijk hergebruikt materiaal gebouwd. Daarvoor stelde de veiligheidsregio een blauwdruk op, die ook in Harlingen gebruikt is.

DOOR JOS VAN DUINEN

‘Om te standaardiseren en te voorkomen dat het wiel steeds opnieuw wordt uitgevonden hebben we een opschaalbare blauwdruk laten ontwikkelen voor een kazerne die op verschillende kavels kan worden neergezet’, vertelt Johan Dijkstra, projectleider huisvesting van Veiligheidsregio Fryslân.

DEMONTABEL

In Surhuisterveen staat de eerste zelfvoorzienende kazerne: NOM (nul-op-de-meter) en gasloos. Bij de bouw is gebruik gemaakt van materialen die herbruikbaar zijn. Het pand is demontabel. De houten vloerdelen en de kozijnen zijn eenvoudig te verwijderen. Een groot deel van de inventaris is circulair. Bestrating, licht- en vlaggenmasten, vloerdelen en meubels hebben een nieuw leven gekregen. Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van lokale grondstoffen en lokale arbeid. Dit zorgt voor minder transportbewegingen, versterkt de binding met de regio en betekent een impuls voor de lokale economie.

‘DE BLAUWDruk VERSNELT HET PROCES ROND GEMEENTEPROCEDURES’

OVERBLIJFSEL VAN BRAND ALS BAR

De indeling is flexibel en kan eenvoudig worden aangepast bij veranderende functiebehoeften. De rookgasafzuiging komt uit de oude kazerne. Een deel van het plafond is gemaakt van oude brandweerslangen. Brandweervrijwilligers kregen een budget zodat ze de kantine zelf konden inrichten met hergebruikt meubilair en verlichting. Ploegleider Albert Hulshoff wijst naar de bar in de kantine. ‘Mooi toch? Die is aan ons geschonken. Het is een overblijfsel van een brand. Twee lokale schilders hebben hem samen met een aantal collega’s opgeschuurd en gerenoveerd.’ Op het dak liggen zonnepanelen. Het gebouw is geïsoleerd met vlas. Een sloot en diverse bloemenmengsels in de buurt van de kazerne stimuleren de biodiversiteit.

Foto Kees van der Mark

BESPAREN

Een ingenieus systeem zorgt ervoor dat er niet meer stroom verbruikt wordt dan noodzakelijk. Hulshoff: ‘Als we onze kazerne binnenkomen, staat deze standaard in een niet-gebruikstand. Op dat moment kunnen we de gebruikstand inschakelen en instellen hoelang we in de kazerne blijven. Licht, klimaatbeheersing, airco’s, alles gaat dan draaien. Zo besparen we op een eenvoudige wijze veel energie.’

FLEXIBEL

In verschillende veiligheidsregio’s wordt op dit moment gekeken naar de mogelijkheden die de blauwdruk biedt. Hulshoff: ‘Doordat het een flexibel ontwerp is, is het voor kleinere en grotere kazernes toepasbaar. De blauwdruk versnelt het proces rond gemeenteprocedures. En biedt alle betrokken partijen vanaf het begin duidelijkheid. We bieden iets concreets. Dat helpt aan alle kanten.’ ■

Groene blauwdruk

Veiligheidsregio Fryslân heeft het beheer over 65 brandweerkazernes. Een deel is aan vervanging toe. Voor effectief, duurzaam en circulair bouwen stelde zij een groene blauwdruk op. Het maakt toekomstige duurzame nieuwbouw van kazernes een stuk eenvoudiger. In Surhuisterveen (2019) en Harlingen (2020) staan de eerste twee nul-op-de-meter, gasloze, demontabele en zo circulair mogelijk gebouwde brandweerkazernes.

Vrouwen bij de brandweer

‘In een gemengd team versterk je elkaar’

Een mannenbastion is de brandweer allang niet meer. Er werken steeds meer vrouwen bij de brandweer, maar de brandweer is nog steeds geen afspiegeling van de maatschappij. Hoe komt dat? Voelen vrouwen zich voldoende thuis? Vier brandweervrouwen vertellen over hun ervaringen.

DOOR ANJE ROMEIN

Petra de Kam

‘Vrouwelijke leidinggevende kan rolmodel zijn’

Petra de Kam is sinds drie jaar directeur Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost. Dat de brandweer qua diversiteit achterblijft ten opzichte van bijvoorbeeld de politie – waar ze eerder werkte – is volgens haar historisch zo gegroeid. ‘Maar we zijn aan het veranderen.’

‘Er mag geen enkel beletsel zijn voor een vrouw om bij de brandweer te komen werken. Iedereen die voldoet aan de eisen voor conditie en vakbekwaamheid is welkom. Ongeacht kleur, levensovertuiging of gender. Daarnaast moet iedereen zich in de organisatie veilig voelen. Dat vraagt ook iets van de witte mannen die nu oververtegenwoordigd zijn. Flauwe grappen die mensen kwetsen horen daar niet bij. Mensen die zich over hun geardeerdheid durven uitspreken wél. Ik weet dat dit niet overal de situatie is, maar ik zie wel dat het langzaam verandert.’

ROLMODEL

‘Wat helpt is zorgen voor meer vrouwen in leidinggevende functies. Zij kunnen fungeren als rolmodel. Als vrouwelijke directeur van een veiligheidsregio merk ik dat ook. Ik probeer daarom zoveel mogelijk zichtbaar te zijn, intern maar bijvoorbeeld ook op een open dag. Ik zie al steeds meer vrouwen op leidinggevende posities, dat is hartstikke goed. Zonder concessies te doen aan de kwaliteit, is het soms een tijdje nodig om bij gelijke geschiktheid voorrang te geven aan de vrouwelijke kandidaat. Zo ontstaat een hefboomeffect. Als vrouwen zien dat ook andere vrouwen kiezen voor de brandweer ontstaat vanzelf meer volume.’

MEER OOG VOOR

‘Willen we echt iets veranderen dan moeten we er ook meer over praten en het onderwerp blijvend aandacht geven. Dat werkt beter dan de zoveelste notitie. Diversiteit is onderdeel van de strategische personeelsplanning in onze veiligheidsregio. Een

Petra de Kam

quotum is er niet, maar we hebben er wel steeds meer oog voor. Bij de selectieprocedure rond een vacature zorgen we er bijvoorbeeld voor dat er minstens één niet-witte man bij betrokken is. Maar niet alleen rond die ene procedure moet het een onderwerp van gesprek zijn. Diversiteit en inclusiviteit moeten we borgen in al onze processen.’

‘WIJ VINDEN DAT DE BRANDWEER DIVERS EN INCLUSIEF MOET ZIJN’

BETER AFSPIEGELING

‘Ik geloof in de kracht van diverse teams. Met meer verschillende kwaliteiten binnen een team bereik je betere resultaten. Als veiligheidsregio's hebben we gezamenlijk gezegd: ‘Wij vinden dat de brandweer divers en inclusief moet zijn.’ Een betere afspiegeling van de maatschappij. Het Netwerk Brandweervrouwen en het LHBT-netwerk Roze in Rood zijn daarbij heel belangrijk. Zij kunnen zorgen voor meer verbinding. Willen we als brandweer toekomstbestendig zijn, dan kunnen we ook niet anders. We hebben nieuwe mensen nodig, het zou dom zijn als we goede mensen met de juiste kwaliteiten buitensluiten.’

Claudia Prins

‘Maak ongewenst gedrag bespreekbaar’

Om meer vrouwen bij de brandweer te krijgen werd 25 jaar geleden het brandweervrouwennetwerk opgericht. Het quotum van destijds (10%) is losgelaten. Het netwerk wil anno 2022 vooral laten zien dat vrouwen bij de brandweer van meerwaarde zijn en dat het ook voor hen een geweldig vak is. Claudia Prins, kazernemanager in Veiligheidsregio Hollands-Midden, is voorzitter.

CLICHÉBEELD

‘Dat vrouwen niet op het idee komen om bij de brandweer te solliciteren komt voornamelijk door verkeerde beeldvorming. Het clichébeeld van de stoere brandweerman is hardnekkig. Het gaat veel meer om de rol binnen het team. Vrouwen brengen vaak net iets anders mee. Gechargeerd: mannen gaan recht op hun doel af, vrouwen overzien eerst op afstand het grote geheel. Beide kwaliteiten zijn nodig. Vrouwen nemen ook iets ontwapenends met zich mee wat goed is voor de sfeer.’

DIVERSITEIT VAN HET VAK

‘We kunnen de diversiteit van het brandweervak nog beter zichtbaar maken. Er is zoveel mogelijk! Zelf combineer ik mijn ervaring als manschap met mijn studie biochemie in de functie adviseur Gevaarlijke Stoffen. Denk ook aan toezichthouders of andere niet-repressieve banen. Maar ook in de uitrukdienst zijn vrouwen nodig. Soms spreek ik vrouwen direct aan van wie ik vermoed dat ze geschikt zijn. Laatst zelfs iemand die de boodschappen kwam bezorgen. Het gekke is dat die meiden vaak wel denken aan Defensie, maar niet aan de brandweer.’

VROUWONVRIENDELIJKE GRAPPEN

‘Het komt voor dat vrouwen stoppen bij de brandweer, omdat ze zich niet prettig voelen binnen het team, bijvoorbeeld vanwege onprettige opmerkingen. Jammer, want ik denk dat het bijna altijd oplosbaar is. De meeste mannen bedoelen het niet zo kwaad. Zelf heb ik ook meegemaakt dat mannen te ver doorgingen met vrouwonvriendelijke grappen. Ik herinner me een dienst met Oudjaar waarin dat gebeurde. Ik was begin twintig.

Anne-Pauline Jacobs

‘Maak gebruik van verschillen’

Anne-Pauline Jacobs is medewerker bij het team Brandveilig Leven van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Ze geeft voorlichting aan particulieren en zorginstellingen. Bijna dertig jaar geleden zat ze bij de eerste lichting brandweervrouwen in Nijmegen. De mannenwereld die ze toen inrolde, heeft ze langzaam zien veranderen.

‘Ik ging dertig jaar geleden bij de brandweer omdat ik iets wilde betekenen voor de maatschappij. Hulp verlenen, het teamwerk in combinatie met de onvoorspelbaarheid van de dag: ik heb het veertien jaar met veel plezier gedaan. Daarna ben ik ander

Claudia Prins

Nu zou ik zeggen: “Hé jongens, nu is het genoeg”, maar daar had ik toen de ballen niet voor. Ik vertelde het wel aan mijn bevelvoerder en die gaf me gelijk. Hij besprak het binnen het team en daarna verbeterde het. Mijn advies bij pesterijen of flauwe grappen: geef je grenzen aan en bespreek vervelend gedrag met iemand die je vertrouwt. Soms moet je ook even volhouden en je boodschap een paar keer herhalen. Wederzijds vertrouwen en respect moeten ook groeien. Maar als jij je vak verstaat, volgt dat respect vanzelf.’

VERBINDEN, NORMALISEREN EN POSITIONEREN

‘Vrouwen kunnen bij grensoverschrijdend gedrag ook bij ons netwerk terecht. We kunnen het niet oplossen – dat is aan de veiligheidsregio – maar we kunnen wel luisteren en adviseren. Gelukkig horen we die verhalen niet vaak. In onze nieuwe missie staan drie prioriteiten: verbinden, normaliseren en positioneren. We verbinden brandweervrouwen uit het hele land met elkaar en beantwoorden praktische vragen. Met normaliseren bedoelen we: als jij als meisje bij de brandweer wil moet dat de normaalste zaak van de wereld zijn. En positioneren wil zeggen dat we meer doorgroeimogelijkheden willen voor brandweervrouwen naar leidinggevende functies. De manier van leidinggeven binnen de brandweer is nog heel masculien. Vrouwelijk leiderschap kunnen we goed gebruiken. Het liefst maken we onszelf ooit overbodig, maar tot die tijd is er nog genoeg te bereiken voor (meer) vrouwen bij de brandweer.’

Anne-Pauline Jacobs

werk gaan doen binnen de brandweer. Het valt me op dat er steeds meer vrouwen werken in de organisatie. In 1993 was de brandweer nog volledig een mannenbastion. Ik wist waar ik aan begon, maar ik zou liegen als ik er soms geen last van heb gehad. Alle clichés zijn waar. Ik moest me vaker bewijzen en de verwachting was dat ik het niet langer dan vijf jaar zou volhouden. Met de mannenhumor kon ik wel omgaan. Ik vond vooral het werk heel erg leuk, dat was mijn drijfveer. Het is nooit voorgekomen dat ik iets niet kon omdat ik vrouw was. Het is een fysiek vak, zeker, en je moet fit zijn. Maar laten we het niet te groot maken. Verpleegkundigen die de hele dag mensen moet wassen, tillen, draaien: dat is pas zwaar!’

ANDERE AANVLIEGRROUTE

‘Dat er verschillen zijn tussen mannen en vrouwen is duidelijk. Dat heeft niet alleen te maken met fysieke kracht. Mannen en vrouwen vliegen opdrachten soms anders aan. Tijdens een oefening moesten we een keer een steiger bouwen. De mannen gingen meteen aan de slag. De vrouwen keken eerst eens goed naar de tekening: wat is de bedoeling, hoe zit het in elkaar?’

Annick Veldman

‘Het brandweervak is zoveel meer dan snelle acties’

Annick Veldman is sinds vier jaar brandweervrouw bij de vrijwillige brandweer in Wezep. Zodra ze achttien was solliciteerde ze. Het brandweervak zit haar in het bloed. Als kind ging ze al met haar vader mee. Op één voorval na is Annick vooral positief over het wereldje. ‘We leren van elkaar.’

‘In mijn korps zijn we met drie vrouwen. We hebben goed contact met elkaar, maar vormen zeker geen vrouwenclubje. We maken volwaardig onderdeel uit van het team. De mannen en vrouwen in ons team zijn hetzelfde opgeleid en net zo fit. Iedereen is goed getraind en we gebruiken hetzelfde soms zware gereedschap. Ik vermoed dat brandweervrouwen vaker wat minder technisch zijn, dat geldt in ieder geval voor mij. Mijn mannelijke collega’s zien bijvoorbeeld beter hoe een woning precies in elkaar zit. Ik heb veel geleerd bij de brandweer, zoals bomen doorzagen met een motorzaag. Andere collega’s leren weer van mij. Ik weet bijvoorbeeld meestal snel een situatie in te schatten en denk aan details waar anderen soms minder aan denken. Bijvoorbeeld dat je een reddingsdeken regelt voor een onderkoeld slachtoffer.’

BUITEN HET TEAM

‘Ik herinner me één vervelend voorval. Ik werkte nog maar net bij de brandweer toen we een zwaarlijvige vrouw moesten afhijzen. Ik wilde graag meehelpen toen de bevelvoerder zei ‘Sterke mannen eerst’. Ik was op dat moment heel boos. Ik voelde mij onterecht buiten het team gezet. Er is in elke situatie meer nodig dan kracht. Iemand die de vrouw geruststelt bijvoorbeeld. Bovendien ben ik vanuit mijn werk in de zorg gewend mensen te tillen. Ik heb er destijds niets van gezegd, ook niet naderhand. Dat zou ik nu ik wat meer ervaring heb wel doen.’

Beide manieren heb je nodig. Vrouwen kunnen na verblijf in een donkere ruimte vaak beter onthouden waar spullen staan. Mannen hebben meer spierkracht, maar ook zij verschillen onderling van elkaar. Die diversiteit is juist het mooie. In een gemengd team kun je elkaar versterken. We moeten af van dat rigide denken in de vakjes man/vrouw. Je ben een bepaald type dat geschikt is voor de brandweer: sportief, sociaal, een teamspeler. Ieder persoon in het team beschikt over unieke kwaliteiten. Maak daar gebruik van.’

GEEF HET DE TIJD

‘In de afgelopen jaren heb ik de cultuur minder macho-achtig zien worden. Hoe het nu in de uitrukdienst is weet ik niet, maar ik merk in de buitenwereld minder vooroordelen. Als ik voorlichting geef, heb ik altijd een brandweerman aan. Laatst hoorde ik een moeder tegen haar dochters zeggen: ‘Kijk, vrouwen kunnen ook prima bij de brandweer’. Als we dat nu eens vaker laten zien: dat iedereen die dit een mooi vak vindt bij de brandweer kan werken. Ongeacht kleur, gender of culturele achtergrond. Dat beeld verandert je niet van de ene op de andere dag. Geef het de tijd.’

Annick Veldman

BEELDVORMING

‘Omstanders reageren vaak positief: ‘hé, een vrouw: wat stoer’. Als ik een rolmodel kan zijn voor andere meisjes en vrouwen vind ik dat fijn. Sinds mijn komst, vier jaar geleden, is er geen vrouw meer bijgekomen in mijn korps. Terwijl we ze zo goed kunnen gebruiken! In de wervingscampagne die we nu voeren richten we ons ook niet speciaal op vrouwen. Ik denk dat de beeldvorming moet veranderen. Het brandweervak houdt zoveel meer in dan snelle acties met een brandweerauto. Je bent er ook bij een gaslek, een kat in de boom, een aanrijding. Het is heel divers. Het zou goed zijn als sportief aangelegde vrouwen gewoon eens bij ons komen kijken, zodat ze een beter beeld krijgen van de inhoud van het vak.’

GRAPJE

‘Met die machocultuur valt het wel mee. Je moet wel tegen een grapje kunnen, maar niemand overschrijdt bij mij een grens. We kennen elkaar goed en respecteren elkaar wederzijds. Er heerst echt een fijne sfeer. Mensen uit de zorg, een timmerman, een kweker, een beroepsbrandweer. Iedereen neemt zijn eigen kwaliteiten mee. Dat maakt het zo mooi.’ ■

Hoe duurzaam zijn ze in Lelystad?

Gewoonlijk geven buurtvoorlichters bewoners voorlichting aan bewoners over allerlei ontwikkelingen in hun buurt. Bij de Brandweer Flevoland zijn ze ook opgeleid om woningchecks uit te voeren. De brandweer maakt gebruik van de wijkkennis van de buurtvoorlichters die vaker achter de voordeur kunnen komen, brandgevaaren komen eerder aan het licht en buurtvoorlichters doen op hun beurt werkervaring op. Het mes snijdt dus aan drie kanten.

DOOR JOS VAN DUINEN

ILSEMARYSOL FERKET, PROJECTLEIDER BUURTVOORLICHTERS:

‘Buurtvoorlichters zijn burgers die op dit moment geen baan hebben en die moeilijk aan de slag komen. Door als buurtvoorlichter aan de slag te gaan, leren ze werknemersvaardigheden als op tijd komen, met collega’s omgaan en verantwoordelijkheid nemen. De werkervaring maakt voor hen de stap naar betaald werk kleiner. De buurtvoorlichters gaan gewoonlijk in tweetalen langs bij bewoners. Ze brengen en halen informatie over wat er in de wijk speelt. Ze zijn vooral actief in sociaal minder sterke wijken, wijken waar veel anderstaligen wonen. Zij kennen de cultuur, de omgangsvormen en de taal van de wijk. Namens Brandweer Flevoland kijken ze met dit project ook of de brandveiligheid in orde is en of er geen gevaarlijke situaties in huis aanwezig zijn. Er wordt bijvoorbeeld gekeken of de rookmelders werken en op de juiste plek hangen, hoe de situatie rond de

‘BUURTVOORLICHTERS ZIJN IN DIT PROJECT DE OGEN EN OREN VAN DE BRANDWEER’

meterkast en de verwarmingsketel is, en of de vluchtroute vrij is. De buurtvoorlichters volgen een speciale training over brandveiligheid. Als er grote risico’s worden geconstateerd, wordt de brandweer op de hoogte gebracht zodat zij zelf ook langs kan gaan om een kijkje te nemen.’

GERBEN VAN DER LUGT, SPECIALIST BRANDVEILIGHEID, BRANDWEER FLEVOLAND:

‘De buurtvoorlichters worden door ons getraind. Ze krijgen uitleg over brandveiligheid en gaan een fictieve woning door, voordat ze daadwerkelijk op pad gaan. We merken dat het werkt in de praktijk. Zo constateerde een koppel buurtvoorlichters dat de rookmelder in een huurwoning op een verkeerde plek hing,

Voorlichting geven over het project.

ergens in de nok van het dak. Ze brachten ons hiervan op de hoogte, wij besloten om contact op te nemen met de woningbouwvereniging. Het bleek dat dit een structurele fout was en dat de rookmelders in veel woningen op een andere plek moesten worden bevestigd. Ik merk dat de buurtvoorlichters het leuk en interessant werk vinden. Ze krijgen het gevoel dat ze ertoe doen en echt iets te vertellen hebben. Mooi is dat dit ook echt het geval is. Er zijn namelijk veel voordeuren waarachter wij zelf moeilijk komen. Hier in Lelystad wonen veel anderstaligen. Onze brochures over brandveiligheid worden vaak niet door hen gelezen. Een groot deel van de buurtvoorlichters bestaat uit anderstaligen. Doordat zij de taal en cultuur van de wijk kennen, kunnen zij de boodschap die wij willen meegeven wél overbrengen. Dan is het logisch om als brandweer een beroep te doen op deze groep. Zij maken het verschil waar wij dat niet kunnen. En zijn dan de ogen en oren van de brandweer. Dat kan levensreddend zijn. ■

Het project buurtvoorlichters is een initiatief van Concern voor Werk, een sociale onderneming die bijdraagt aan de totstandkoming van een inclusieve arbeidsmarkt. Het is een samenwerking van de gemeente Lelystad met de brandweer, politie, welzijn-, woon- en werkorganisaties. Het is ontstaan vanuit het idee om meer mensen te betrekken bij hun woonomgeving en van daaruit de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

Blussen of laten uitbranden?

Repressief optreden door de brandweer kent verschillende belangen. Voorop staat veiligheid. Van slachtoffers, omgeving én de manschappen zelf. In hoeverre wordt duurzaamheid meegenomen in de afwegingen tijdens incidentbestrijding? Is het altijd noodzakelijk om veel water te gebruiken, dat bovendien vervuild raakt? Moet er vanwege milieuaspecten niet meer aandacht komen voor de optie om een object te laten uitbranden?

DOOR RICHARD POST

‘Repressief staan we vrij machteloos’

Lieuwe de Witte (lector Brandpreventie) en Ricardo Weewer (lector Brandweerkunde), NIPV

‘Het duurzaamheidsvraagstuk heeft een contradictie in zich: wij zien op dit moment vooral dat branden heftiger worden en er meer koelend vermogen nodig is bij het blussen. En dan gaan we ons vervolgens afvragen of de brandweer haar werk duurzamer kan doen. Dan ga je iets aan de achterkant proberen te repareren, wat aan de voorkant niet goed is geregeld. Bij het veiligheidslabel voor duurzame gebouwen zou ook brandveiligheid moeten worden meegenomen. Dat is nu niet het geval. Branden voorkomen óf zo klein mogelijk houden, dáár gaat het om.’

‘Als het dan toch fout gaat en er brand uitbreekt, dan is duurzaamheid één van de laatste aspecten waar je rekening mee kunt houden. In eerste instantie volg je de basisprincipes van brandbestrijding: Waar is de brand? Kunnen we er bij komen? Hebben we voldoende koelend vermogen? Dat zijn vragen die we stellen om onze eigen veiligheid te borgen. Pas als er geen slachtoffers zijn en de situatie onder controle is, kun je andere afwegingen maken. Laat je een pand uitbranden om bluswater en verontreiniging te voorkomen? Of ga je toch blussen om delen van een pand overeind te houden? Bij dat laatste ben je óók duurzaam bezig, want dan gaat het over hergebruik van materialen. Overigens komt zo’n afwegingsmoment in de praktijk niet vaak voor. Kleine branden maken we zo snel mogelijk uit en bij grote branden kiezen we meestal voor defensief optreden en dus uitbranden.’

‘Om een goed antwoord te geven op deze kwestie zou aanvullend onderzoek moeten plaatsvinden. We weten namelijk niet wat erger is: meer rook of meer verontreinigd water. Je kunt simpel zeggen dat minder bluswatergebruik beter is voor het milieu, maar daarmee ga je voorbij aan het feit dat een brand dan langer duurt en er meer rookontwikkeling is. Bij een zogenoemde ‘schone brand’ komt juist veel CO₂ vrij. Een grote brand is ook niet makkelijk te blussen, vaak blijft het lang smeulen. Een optie is dan om de brandende massa uit elkaar te trekken met shovels

en in bakken water te blussen, zoals bijvoorbeeld is gedaan bij een grootschalige bandenbrand in Someren (zie kader, *red.*), of door er zand op te gooien. Bij dat laatste heb je vervolgens wel met vervuilde grond te maken. Eigenlijk zijn dat afwegingen die

je tijdens een incident niet kunt maken. Repressief staan we vrij machteloos. Je moet dit vraagstuk echt aan de voorkant oplossen door meer te investeren in brandveiligheid.'

'Een doorstart is óók duurzaam'

Bertran Hallink en Geerlof van Loo van Stichting Salvage

'Stichting Salvage verleent namens verzekeraars de eerste praktische hulp na schade door brand, water en storm. In 98% van de gevallen worden we opgeroepen door de brandweer en fungeren we op de plaats van het incident als sparringpartner. Die samenwerking verloopt over het algemeen heel fijn. Wij kunnen advies geven over schadebeperking. Een technisch reconditioneerder kan soms méér doen dan wordt gedacht. Of delen van een pand behouden blijven en machinerie kan worden gespaard, kan veel verschil maken. Bijvoorbeeld bij bedrijven of horecapanden. Veel bedrijven die door brand worden getroffen lopen het risico hun afnemers te verliezen. In sommige gevallen leidt dat tot een faillissement. Een snelle doorstart kan daarom essentieel zijn.'

'Als een object uitbrandt is er voor ons niet veel te doen voor

het brandpand. Het is echter te simpel gezegd dat wij daarom voorstander zijn van blussen. Veiligheid staat altijd voorop. Als een pand als verloren kan worden beschouwd, heeft het geen zin om voor enige vorm van behoud te pleiten. In onze advisering tijdens een incident spelen financiële en emotionele belangen een belangrijke rol, maar indirect ook duurzaamheid. Als onderdelen behouden blijven en een doorstart mogelijk is, is dat duurzamer dan dat alles verloren gaat.'

'In brandpreventie speelt Salvage geen directe rol, wij zijn vooral een uitvoerende organisatie. In hoeverre verzekeraars brandveiligheidseisen stellen, verschilt per polis. Hoewel het Verbond van Verzekeraars een handreiking over brandveiligheid heeft gemaakt, is er in de praktijk geen sprake van eenheid. Waarin Salvage met betrekking tot dit vraagstuk misschien wel een rol kan spelen, is bij data-uitwisseling. Wij noteren de vermoedelijke brandoorzaak in ons systeem. Als we de krachten bundelen met andere organisaties die werkzaam zijn op dit terrein, kunnen we wellicht meer te weten komen over het ontstaan van branden en het brandverloop. Als je vroegtijdig kunt concluderen dat blussen geen zin heeft, is dat waardevolle informatie met betrekking tot duurzaamheid.'

Foto Bert Jansen

Foto Bert Jansen

De brandstapels werden met shovels uit elkaar getrokken.

'Afvangen van bluswater meenemen in de aanvalsplannen'

Sietze Koster, milieu-inspecteur Waterschap Zuiderzeeland

'Om eerlijk te zijn heb ik een beetje moeite met de stelling *blussen of laten uitbranden?* Op die vraag is geen goed antwoord te geven. Elk incident is anders en vraagt om maatwerk. Brandweer, politie, gemeente, GHOR en waterschap doen ieder hun taak in het verlengde van elkaar. Als waterschap proberen we te ontzorgen. Wij weten bijvoorbeeld waar bluswater kan worden gewonnen voor groot watertransport en hebben kennis van het rioleringsstelsel. In het verleden moesten we nog weleens vechten voor een plekje, dat is gelukkig al veel beter geworden. Tegenwoordig worden we vaak op voorhand 'meegepiept' door de meldkamer. We zijn goed in beeld.'

'In Flevoland kennen we de situatie waarbij hemelwater en vervuild rioleringswater gescheiden worden gehouden. Daar hebben wij rekening mee te houden tijdens een brand. Vervuild bluswater kan rechtstreeks in het oppervlaktewater terechtkomen met directe gevolgen voor het milieu óf het verdwijnt in de gemeentelijke vuilwaterriolering en moet worden gezuiverd. Beide zijn eigenlijk ongewenst. Het liefst willen we het vervuilde bluswater afvangen. Dat kan door het te isoleren in het riool, maar ook door het op te vangen in bijvoorbeeld een lager gelegen fietstunnel. Idealiter zou je dat afgevangen bluswater kunnen hergebruiken tijdens het incident. Dat kost én minder bluswater én er raakt dus ook minder water vervuild.'

'Waar écht winst valt te behalen is een betere samenwerking op voorhand. Bij grote bedrijfspanden zou de afwatering van

het bluswater moeten worden meegenomen in de aanvalsplannen van de brandweer. Waar kun je bluswater vandaan halen? Op welke locaties kun je de riolering afsluiten, zodat het verontreinigde bluswater zich niet kan verspreiden en eventueel voor hergebruik beschikbaar is? Welke stoffen worden gebruikt bij het bedrijf en komen dus in het bluswater terecht? We moeten meer strategisch denken en het niet laten aankomen op het moment zelf. Brandweer en waterschappen zullen hierin de regie moeten nemen. Dat lost al heel veel op. Dan is de kwestie *blussen of laten uitbranden?* niet meer zo belangrijk.' ■

Brand met shovels uit elkaar trekken. De oplossing?

In 2016 woedde in Someren een grote brand bij een bedrijf dat banden recyclede. Het duurde uiteindelijk vijf dagen voordat het vuur was gedoofd. Blussen met water of schuim bleek onmogelijk. Het 'voordeel' daarvan was dat bodem en oppervlaktewater niet vervuild raakten met olieachtige stoffen. Omdat gecontroleerd uitbranden mogelijk weken in beslag zou nemen, koos de brandweer en het brandende materiaal stukje voor stukje in bakken water werd gelegd. Deze blusmethode zou vaker overwogen kunnen worden, maar het nadeel is dat een brand dan alsnog enkele dagen woedt. De shovels kunnen namelijk pas worden ingezet als de temperatuur in de brandkern is afgenomen. En dat betekent weer dat sprake is van langdurige rookontwikkeling. In Someren zorgde dat voor opschudding bij omwonenden. Ricardo Weewer, lector Brandweerkunde bij NIPV: 'Er is ongeveer elke dag wel zo'n brand ergens in Nederland. Die kunnen sneller en duurzamer worden geblust als er landelijk wordt geïnvesteerd in brandbestrijdingsshovels en mobiele waterbassins. Misschien is er een ondernemer die hier iets in ziet?'

Hoe duurzaam zijn ze in Amsterdam-Amstelland (deel 2)?

Ondanks eerdere pogingen lukte het Brandweer Amsterdam-Amstelland nauwelijks om meer diversiteit in haar korps te realiseren. De gemiddelde medewerker is een stoere, autochtone man, maar in een internationale stad als Amsterdam is de zogenaamde afspiegeling van de maatschappij zeer gewenst.

In 2020 startte Brandweer Amsterdam-Amstelland daarom een wervingscampagne om meer diversiteit in het korps te realiseren. Vertrekpunt was dat het werk van de brandweer veel uiteenloper is dan alleen het blussen van branden. Door de diversiteit aan werkzaamheden te laten zien, werd het beroepsbeeld breder en de vijver van potentiële kandidaten vergroot.

GESLAAGDE WERVINGSCAMPAGNE

Je doet dus meer bij de brandweer. Denk aan het verlenen van hulp bij reanimatie, het geven van voorlichting op scholen en het werken in een gespecialiseerd duikteam. Door de diversiteit van het werk te laten zien, gekoppeld aan de uiteenlopende competenties die daarvoor nodig zijn, werd de doelgroep positief *getriggerd*: 'Nu ik dit weet, is werken bij de brandweer misschien ook iets voor mij.' Belangrijk inzicht: diversiteit dwing je niet af door het te *pushen* naar je doelgroep, zeker als je organisatie nog helemaal niet zo divers is.

OPBRENGST

In totaal leverde de campagne 462 sollicitanten op, van wie 13% vrouw. En 18% van de kandidaten had een niet-westerse

Bron: Werf&

achtergrond. Significant meer dan in eerdere periodes. Het doel van de campagne werd dan ook ruimschoots behaald. De succesvolle campagne zorgde er mede voor dat het project 'Diversiteit en Inclusie' binnen Brandweer Amsterdam-Amstelland werd omgezet naar een meerjarenprogramma, waarin structureel aandacht en budget is opgenomen om alle communicatiemiddelen 'diversiteitsproof' te maken en te houden. ■

Sdu Commentaar Arbeidsrecht Thematisch

EDITIE 2021

Onder redactie van:

Prof. mr. A.R. Houweling
Mr. P.G. Vestering
Mr. dr. W.A. Zondag

Sdu Commentaar Arbeidsrecht Thematisch

Een actueel, diepgravend en praktisch commentaar. Gezaghebbende auteurs hebben commentaren geschreven op ruim 300 wetsartikelen die relevant zijn voor de dagelijkse arbeidsrechtpraktijk. Door de indeling in thema's sluit *Sdu Commentaar Arbeidsrecht Thematisch* naadloos aan bij de praktijk: de wetsartikelen waarmee u het meest te maken heeft, krijgen de ruimste aandacht.

Schrijf deze data vast in je agenda!

7 juli

WERKCONFERENTIE DRONES VOOR DEFENSIE EN VEILIGHEID

Troned, Twente Safety Campus, Space53
<https://space53.eu/nl/events/werkconferentie-drones-voor-defensie-en-veiligheid-2/>

22 juli t/m 31 juli

WORLD POLICE & FIRE GAMES, ROTTERDAM

<https://wpgrotterdam2022.com>

9 september

LANDELIJKE DAG INFORMATIEMANAGEMENT CRISISBEHEERSING

<https://nipv.nl/evenement/landelijke-dag-informatiemanagement-crisisbeheersing/>

21 september (Nijkerk)

29 september (Den Bosch)

IM-EVENT

<https://bit.ly/3ML2jUr>

12 en 13 oktober

BRANDWEEREVENT 2022

Hart van Holland, Nijkerk
<https://www.brandweernederland.nl/onderwerpen/brandweerevent/>

Lijst van adverteerders

Haix Schuhe	4
Letas Stickerservice	4
Raaijmakers en Zn Bronbemaling BV	4

BRAND&BRANDWEER

Brand&Brandweer is het vakblad voor brandweer, hulpverlening en rampenbestrijding, en het communicatiemagazine van Brandweer Nederland.

Juli/augustus 2022 - nummer 7/8 - jaargang 46

REDACTIE-ADRES

Brand&Brandweer
 t.a.v. redactiesecretariaat
 Brand&Brandweer, Postbus 20025,
 2500 EA Den Haag,
 e-mail: brandenbrandweer@sdu.nl

REDACTIE

Ing. Stephan J.M. Wevers, commandant brandweer Twente (voorzitter redactie)
 Drs. Albert-Jan van Maren, brandweer Gelderland-Midden
 Frans van der Veen, brandweer Gooi en Vechtstreek
 Hildemarie Schippers, Brandweer Flevoland
 Frank Huizinga, woordvoerder Brandweer Nederland
 Olav Strotmann, Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
 Gerard Bouwmeester, Veiligheidsregio Haaglanden

EINDREDACTIE

Saskia Klaassen en Karlijn Broekhuizen
 brand&brandweer@sdu.nl

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Karlijn Broekhuizen, Eelke Colmjon, Willem van Delft, Johan Dijkstra, Jos van Duinen, Ilsemayr Sol Ferket, Renatho Getrouw, Bart Gijzen, Johan van der Graaf, Wim Groothuis, Bertran Hallink, Marianne Heijndijk, Albert Hulshoff, Anne-Pauline-Jacobs, Petra de Kam, Saskia Klaassen, Jeanette Kruijthof, Sietze Koster, René Lamers, Geerlof van Loo, Gerben van der Lugt, Robin Ouwerkerk, Loek Pfundt, Claudia Prins, Saskia Ridder, Nicole Rijkens-Klomp, Anje Romein, Bram Tromp, Matthias Vanheerentals, Annick Veldman, Ramon van Velzen, Stephan Wevers, Frank Wijvekate, Lieuwe de Witte, Ricardo Weewer.

ONTWERP EN OPMAAK

Imago Mediabuilders, Amersfoort

DRUK

Wilco BV - Amersfoort

UITGEVER

Sdu: Britt van de Langkruis
 Postbus 20025, 2500 EA Den Haag,
 e-mail: B.v.d.Langkruis@sdu.nl

BLADMANAGEMENT

Karel Frijters en Marie Locher
 Postbus 20025, 2500 EA Den Haag,
 e-mail: k.frijters@sdu.nl

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

Tarieven, reserverings- en sluitingsdata voor (combinatie)advertenties in B&B, Ambulancezorg etc bij:
 Cross Media Nederland
 010-7421020
 info@crossmedianederland.com
 crossmedianederland.com
 Aanlevering van advertentiemateriaal bij
 traffic@crossmedianederland.com
 o.v.v. Brand&Brandweer

TERMIJN VAN ANNULERING:

6 weken voor verschijningsdatum

TERMIJN VAN INZENDING:

3 weken voor verschijningsdatum

ABONNEMENTEN

Opgave van abonnementen en adres-wijzigingen:

Sdu Klantenservice,
 Postbus 20025, 2500 EA Den Haag,
 tel. (070) 378 98 80,
 fax (070) 378 97 83,
 e-mail: sdu@sdu.nl,
 www.sdu.nl/brandweer
 Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Het abonnement op Brand&Brandweer (10 nummers, prijspeil 2022) kost 114,66 euro excl. BTW (126 euro incl. BTW). Deze prijs is inclusief verzendkosten. Prijs los nummer: 16,50 euro (incl. BTW). Een abonnement op B&B geeft tevens toegang tot B&B-digitaal en het archief van B&B via www.brandenbrandweer.nl. Inlogcodes worden schriftelijk aan abonnees verstrekt.

Prijs online-abonnement los: 96,46 euro excl. BTW (106 euro incl. BTW). Een abonnement geldt voor een jaar en wordt automatisch met een jaar verlengd, tenzij uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van het abonnementsjaar schriftelijk wordt opgezegd bij Sdu Klantenservice (zie adres hierboven).

Wilt u reageren op een artikel, of een onderwerp/artikel aandragen voor publicatie in B&B, neem dan contact op met de redactie via brandenbrandweer@sdu.nl. De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten dan wel journalistiek aan te passen.

© Sdu 2022

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu bv. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Op al onze producten zijn onze leveringsvoorwaarden van toepassing. Zie hiervoor onze website www.sdu.nl. Persoonsgegevens worden bewerkt voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst en om u van informatie te voorzien over Sdu bv en andere zorgvuldig geselecteerde bedrijven. Indien u geen prijs stelt op deze informatie, kunt u dit schriftelijk melden bij Sdu Klantenservice. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden auteurs, redacteuren en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

ISSN 2214-286X

Brand&Brandweer

vakblad voor brandweer, hulpverlening en rampenbestrijding

Vaste adverteerders (contracthouders) worden gratis in één rubriek opgenomen voor een heel jaar. Heeft u ook interesse, stuur dan uw gegevens naar het aangegeven adres, zie bon.

Waar kunt u terecht voor producten en diensten?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Advertentieverkoop:
Cross Media Nederland, 010-7421020
info@crossmedianederland.com;
crossmedianederland.com

Alarmeringsystemen

P2000 Alarmeringsystemen B.V.
 De Waterlaan 15
 5571 MZ Bergeijk
 Postbus 15
 5563 ZG Westerhoven
 Tel. 013 2134104 / 0497 712170
 Fax 013 7113018
 info@p2000shop.nl
 www.p2000shop.nl

Bedrijfskleding

HAIX-Schuhe Produktions- und Vertriebs GmbH
 Auhofstrasse 10
 84048 Mainburg Deutschland
 Tel. +49 (0) 8751/8625-0
 Fax +49 (0) 8751/8625-25
 info@haix.de
 www.haix.de

Master of Gloves
 Driekerkenstraat 23A
 B-8501 Kortrijk (België)
 Tel. 0032494414243
 Email: jasper@masterofgloves.eu
 www.masterofgloves.eu

Brandveiligheid

P&G Safety
 Rondgang 26
 5311 PB Gameren
 Tel. 0418 561761
 info@pengsafety.nl
 www.PenGsafety.nl

Detachering

RegioSafe Fire & Rescue B.V.
 Wilgenkade 11/A
 3992 LL Houten
 Tel. 030 6704815
 info@regiosafe.nl

Droogkasten & reinigingsmachines

Laundry b.v.
 Industrieweg 10
 Postbus 7015
 3286 ZG Klaaswaal
 Tel. 0186 572900
 Fax 0186 573210
 laundry@laundry.nl
 www.laundry.nl

Geboorde brandputten

Raaijmakers Bronbemaling
 Erfstraat 8
 5408 SJ Volkel-Uden
 Tel. 0413 273065
 Fax 0413 274190
 info@raaijmakersbronbemaling.nl
 www.raaijmakersbronbemaling.nl

Stickerservice

Letas Stickerservice
 Charles Frehenstraat 53
 6374 EK Landgraaf
 Tel. 045 5312580
 Fax 045 5691700
 info@letas.nl
 www.letas.nl

Verhuur brandweermaterialen

RegioSafe Fire & Rescue B.V.
 Wilgenkade 11/A
 3992 LL Houten
 Tel. 030 6704815
 info@regiosafe.nl

Port of Amsterdam scoort op veiligheid voor alle werknemers.

Eric van der Steen
 Arbo-coördinator Port of Amsterdam.

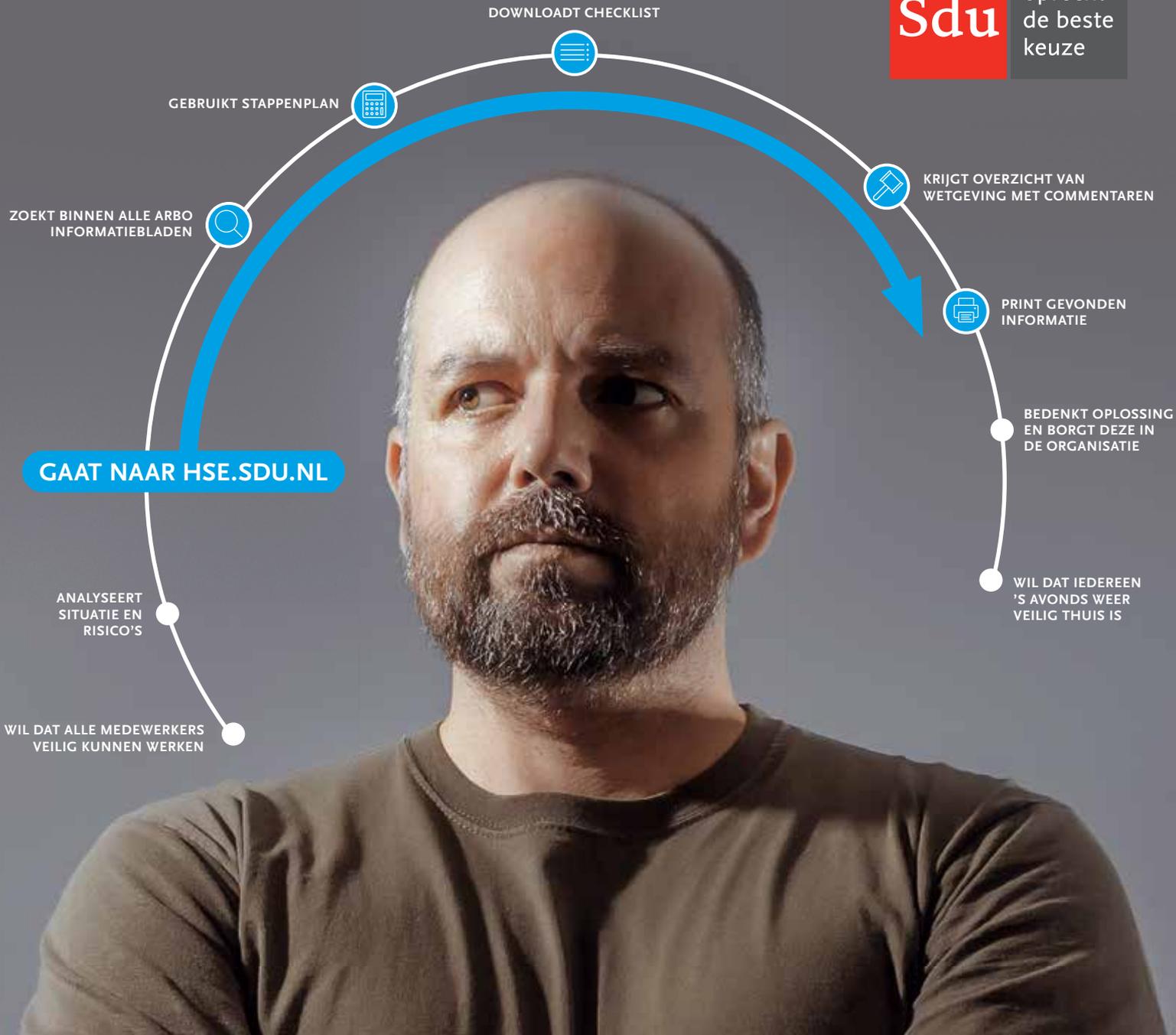
Sdu
 HSE

“De AI-bladen triggeren mij om het nóg beter te doen.”

Eric van der Steen is Arbo-coördinator bij Port of Amsterdam. Als veiligheidsadviseur is hij getraind in het opsporen en voorkomen van onveilige werksituaties. De actuele regels en normen die worden gesteld aan werkgevers raadpleegt hij graag in de AI-bladen van Sdu: “Over ieder denkbaar onderwerp is een uitgebreid AI-blad beschikbaar. Daardoor kom ik makkelijk nieuwe aanknopingspunten op het spoor en raak ik getriggerd om het nóg beter te doen. Alle informatie is praktisch en helder geschreven. De kern haal je er zo uit. Dat helpt me enorm iedereen te laten inzien dat we de regels moeten volgen zodat we veilig werken.”

Sdu HSE uitproberen? Kijk op hse.sdu.nl

Sduoprecht
de beste
keuze

Als het om ondersteuning van de HSE expert draait

Met behulp van Sdu HSE beantwoordt u vragen vanaf de werkvloer én vanuit het management snel en accuraat. U speelt makkelijk in op veranderende omstandigheden en weet zeker wat de volgende stap is. Met Sdu HSE heeft u altijd en overal toegang tot alle noodzakelijke bronnen. En kunt u aan de slag met innovatieve tools voor de praktijk.

- ✓ Arbo Informatiebladen
- ✓ Safety! Magazine artikelen
- ✓ Arbocatalogi
- ✓ Wetgeving met toelichting en commentaar
- ✓ Jurisprudentie
- ✓ Updates over regelgeving
- ✓ Tools voor de dagelijkse praktijk (checklists, vragenlijsten en stappenplannen)

Neem een proefabonnement en ervaar Sdu HSE zelf. Ga naar hse.sdu.nl

Blijf op de hoogte van het laatste gemeentenuieuws

Snel en gemakkelijk!

Schrijf je nu in voor onze gratis nieuwsbrieven!

Op Gemeente.nu lees je:

- Het belangrijkste gemeentenuieuws, achtergronden, opinieblogs en méér
- Gericht op gemeenteambtenaren
- Ingedeeld naar relevante thema's zoals sociaal, dienstverlening en veiligheid
- De gratis nieuwsbrieven van Gemeente.nu bieden:
 - Tweemaal per week het laatste nieuws in je mailbox
 - Tweewekelijkse en maandelijkse themanieuwsbrieven op jouw interessegebied

Gemeente.nu

Schrijf je snel en eenvoudig in via gemeente.nu/nieuwsbrieven

Sdu